

Rapport

Datum: 27 april 2004

Rapportnummer: 2004/142

Klacht

Verzoekster klaagt over het optreden van politieambtenaren van het regionale politiekorps Utrecht in de nacht van 29 op 30 juni 2001, nadat verzoekster onwel was geworden. Met name klaagt zij erover dat:

- zij is geboeid;
- zij bij haar keel is vastgehouden;
- een agent met zijn volle gewicht boven op haar heeft gezeten;
- zij aan haar armen en polsen is vastgehouden;
- zij niet serieus is genomen en er onderling gepraat en gelachen werd.

Verzoekster klaagt voorts over de afhandeling van voornoemde klacht door de korpsbeheerder. In dit verband klaagt zij er met name over dat de korpsbeheerder:

- haar herzieningsverzoek niet binnen de geldende termijn heeft afgehandeld;
- ten onrechte op basis van het advies van de herzieningscommissie de klacht ongegrond heeft geoordeeld, onder meer omdat de commissie de feiten niet juist heeft vastgesteld en bovendien ten aanzien van enkele door verzoekster als grievend ervaren opmerkingen in de oorspronkelijke klachtafhandeling over (de rol van) haar echtgenoot heeft aangegeven dat zij niet relevant waren in plaats van te oordelen dat zij niet hadden moeten worden opgenomen;
- ten onrechte heeft geoordeeld dat de wijze waarop het verrichte klachtonderzoek is uitgevoerd voldoet aan de eisen die aan zo'n onderzoek mogen worden gesteld, terwijl verzoekster in haar herzieningsverzoek een aantal voorbeelden had aangegeven waaruit bleek dat de klachtbehandelaar niet onpartijdig was.

Beoordeling

Algemeen

In de nacht van 29 op 30 juni 2001 kwam bij het regionale politiekorps Utrecht (hierna ook: de politie) een melding binnen over een vrouw die op straat onwel was geworden. De politieambtenaren A. en H. begaven zich ter plaatse, alwaar zij verzoekster op de grond, aanvankelijk buiten bewustzijn, aantroffen. Haar echtgenoot deelde mee dat zij aan het borderline-syndroom leed. Toen verzoekster op een gegeven moment was bijgekomen en zich wat beter voelde, wensten zij en haar echtgenoot de ambulance af te bellen en met de taxi naar huis te gaan. Toen de ambulance was afgebeld, sprong verzoekster meermalen

plotseling de rijbaan op, vertoonde emotioneel gedrag ten aanzien van A. Haar echtgenoot wilde zo snel mogelijk naar huis. De politie bood hierop aan hen thuis te brengen. Verzoekster kreeg tijdens de autorit opnieuw een aanval, werd daarop geboeid en naar een nabij gelegen ziekenhuis gebracht. Aldaar zijn de politieambtenaren nog een poos gebleven. Zij hebben diverse malen geweld tegen verzoekster gebruikt.

A. Ten aanzien van het regionale politiekorps Utrecht

I. Ten aanzien van het boeien

1. Verzoekster klaagt er in de eerste plaats over dat de politieambtenaren A. en H. haar hebben geboeid.
2. De politie is hier opgetreden in het kader van haar taak om hulp te verlenen aan hen die deze behoeven (zie Achtergrond, onder 1.).
3. Het boeien van een persoon betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam, welk recht in artikel 11 van de Grondwet is neergelegd. Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt. Ten aanzien van personen aan wie rechtens de vrijheid is ontnomen, is in artikel 15, vierde lid, van de Grondwet meer in het algemeen bepaald dat zij kunnen worden beperkt in de uitoefening van hun grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt. Ook in artikel 8 van het Europees verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privé-leven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet.
4. Voor het gebruik van handboeien in het kader van de hulpverlenende taak bestaat geen wettelijke basis. Het boeien zonder dat sprake is van een toereikende wettelijke grondslag, is alleen te rechtvaardigen in een situatie van noodtoestand zoals die zich kan voordoen als gevolg van een conflict van rechtsplichten. Het gaat bij een dergelijk conflict enerzijds om de plicht van de politie om de door de wet beschermde rechten en vrijheden van de burger te respecteren - in dit geval de eerbiediging van het door de grondwet beschermde recht op onaantastbaarheid van het lichaam - en anderzijds om plichten die kunnen voortvloeien uit de taak van de politie om hulp te verlenen aan hen die deze behoeven. Voorts doet een noodtoestand zich pas voor indien het beoogde doel de maatregel noodzakelijk maakt en het doel niet (ook) op een andere wijze kan worden bereikt.
5. Volgens de mutatie uit het dag- en nachtrapport van de politie van 30 juni 2001 en de verklaringen van A. en H. heeft zich het volgende afgespeeld. Verzoekster was in eerste instantie rustig in de auto, maar werd op zeker moment weer wild. Zij dook naar voren en greep de rechterarm van de bestuurder (H.) vast, waarna zij haar nagels in diens arm drukte en probeerde te bijten. In de mutatie staat dat H. hierdoor diverse, tot bloedens toe, krassen op zijn arm heeft opgelopen. Op een bijgevoegde foto is het letsel te zien dat

volgens A. en H. het gevolg was van het incident in de auto. Verzoekster heeft dit bestreden in haar verzoek om herziening van de afdoening van haar klacht door de chef van het district Paardenveld. Volgens verzoekster had zij een paniekaanval gekregen en zou zij slechts de auto uit hebben gewild. Zij zou H. toen niet hebben aangevallen. Dit zou pas in het ziekenhuis zijn gebeurd.

Aan de verklaring van de betrokken ambtenaren wordt in dit geval meer waarde gehecht. Zij zijn eensluidend en stroken met hetgeen zij reeds voordat sprake was van een klacht van verzoekster in de desbetreffende mutatie hebben neergelegd en tevens met het letsel dat op de bij de stukken gevoegde foto is te zien. Verzoekster heeft een en ander ook niet meer weersproken tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman.

6. Gelet op het feit dat verzoekster plotseling en - beoordeeld naar de uiterlijke omstandigheden - zeer agressief gedrag vertoonde, was het in het belang van ieders veiligheid noodzakelijk direct in te grijpen. Mede gelet op de hiervoor onder **Algemeen** weergegeven omstandigheden die al vooraf waren gegaan aan het vervoer van verzoekster in de politieauto, was er voor de politie geen andere mogelijkheid dan over te gaan tot het aanleggen van de handboeien teneinde verzoekster in bedwang te houden. In het conflict van plichten dat hier aan de orde was, heeft de politie de juiste en rechtvaardige keuze gemaakt door de plicht tot het verlenen van hulp te laten prevaleren boven de plicht tot het respecteren van het recht op onaantastbaarheid van het lichaam.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

II. Ten aanzien van het toegepaste geweld

1. Verzoekster klaagt over het feit dat zij met geweld in bedwang is gehouden door de politieambtenaren. Dit geweld bestond onder meer uit het haar bij de keel vasthouden, het met het volle gewicht op haar zitten en het vasthouden aan haar armen en polsen.

2. Vaststaat dat verzoekster diverse malen met tamelijk fors geweld in bedwang is gehouden door (onder meer) de betrokken politieambtenaren, die het door verzoekster gestelde geweld ook niet hebben weersproken. Ook hiervoor geldt dat de politieambtenaren dit geweld hebben gebezigd in het kader van hun hulpverlenende taak.

3. In artikel 8 van de Politiewet (zie Achtergrond, onder 1.) is bepaald dat de ambtenaar van politie geweld mag toepassen in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening. Voor de vraag of de politie in de rechtmatige uitoefening van haar bediening is bij het toepassen van geweld in het kader van haar hulpverleningstaak geldt echter evenzeer dat het geweld slechts dan toelaatbaar is, wanneer zich een conflict van plichten voordoet, waarbij de plicht tot hulpverlening zwaarder weegt dan de plicht het grondwettelijk recht op onaantastbaarheid van het lichaam te respecteren.

De vraag die nu moet worden beantwoord is of een dergelijke noodtoestand zich hier voordeed.

4. Uit de verklaringen van de politieambtenaren, de dienstdoende arts-assistent en de verpleegkundige alsmede uit de verklaring van de later in het ziekenhuis gearriveerde psychiater blijkt het volgende.

Zodra verzoekster in het ziekenhuis was binnengebracht en haar de handboeien waren afgedaan, kleedde zij zich uit, waardoor zichtbaar werd dat zij over haar hele lichaam littekens had. De arts-assistent was op dat moment nog bezig met een andere patiënt, maar had al wel geschreeuw en "vechtgeluiden" gehoord. Verzoekster pakte in de behandelkamer een bruin flesje, dat H. haar direct afpakte. Zij maakte slaande en schoppende bewegingen richting politie en ziekenhuispersoneel. Zij kreeg op een gegeven moment een zogenaamde Zweedse band omgelegd. Volgens de arts-assistent en politieambtenaar A. heeft zij hiervóór geprobeerd A. diverse keren te bijten. A. had dit voorkomen door haar bij haar keel weg te duwen. Volgens H. had hij ook al vóór het aanleggen van de band een groot deel van zijn lichaamsgewicht op verzoekster gedrukt om haar aldus tegen het bed te houden. Bij het aanleggen van de Zweedse band heeft A., naar zij tegenover de Nationale ombudsman verklaarde, verzoekster eveneens in bedwang moeten houden, waarbij A. achter verzoekster stond en een nekklem heeft aangelegd om haar hoofd onder controle te houden en bijten te voorkomen. Ook nadat de Zweedse band was aangelegd is nog diverse keren geweld tegen verzoekster toegepast vanwege uitbarstingen harerzijds. Zo hoorde de politie op zeker moment lawaai uit haar kamer komen. Zij bleek haar matras te hebben beschadigd en had een stoel door haar kamer gegooid. De politie is op verzoek van de dienstdoende arts - ook na het aanleggen van die Zweedse band - in het ziekenhuis gebleven. Verzoekster heeft de arts-assistent - vóórdat de Zweedse band werd aangelegd - gevraagd haar een kalmeringsmiddel toe te dienen, hetgeen de assistent heeft geweigerd omdat het bedienen daarvan geschiedt in overleg met de psychiater. Toen verzoekster na het aanleggen van de band opnieuw paniekaanvallen kreeg heeft de assistent na telefonisch overleg met de psychiater haar alsnog een kalmeringsmiddel ingespoten, waarna zij rustiger werd.

Zowel de politieambtenaren als de arts-assistent en de verpleegkundige kwalificeerden het gedrag van verzoekster als extreem agressief. Laatstgenoemden gaven aan dat ook zij fysiek geweld tegen verzoekster hadden toegepast om haar in bedwang te houden. Aan de psychiater die door de dienstdoende arts was opgeroepen is het opgevallen, na zijn komst in het ziekenhuis. dat verzoekster - op dat moment nog steeds gefixeerd met de Zweedse band - niet lag, maar zat en dat het haar zelfs was gelukt het matras te vernielen. Dat betekende volgens hem dat zij veel kracht had ontwikkeld.

5. Volgens verzoekster was de toepassing van geweld noodzakelijk noch proportioneel. Verzoekster heeft in dit verband onder meer gesteld dat de volgorde van de gebeurtenissen een andere was dan hiervoor is weergegeven. Het bij de keel grijpen en

het boven op haar zitten door de mannelijke politieagent zou zich volgens haar niet aan het begin hebben voorgedaan, maar pas op een moment dat zij reeds de Zweedse band om had. Nog afgezien van het feit dat dit niet uit de verklaringen van zowel de politie als de dienstdoende arts volgt, is het in wezen ook niet van belang. Voor zover dit volgens verzoekster zou aantonen dat het geweld niet noodzakelijk was, omdat zij reeds was gefixeerd, wordt verwezen naar hetgeen de psychiater heeft vermeld over het ontwikkelen van veel kracht door verzoekster en het feit dat verzoekster ook na het aanleggen van die Zweedse band kans heeft gezien met een stoel te gooien en vernielingen aan het matras te verrichten. Dat dit laatste, naar verzoekster stelt, in feite slechts neerkwam op het scheuren van een oud en versleten hoes van het matras, doet hieraan niet af. Het totaalbeeld van verzoekster was, ook na fixatie, één van grote door haar ontwikkelde fysieke kracht, gepaard gaande met geweldsuitbarstingen. Overigens is volgens de verklaringen vlak vóór de injectie door A. nog een nekklem bij verzoekster toegepast en moest zij door H. en de arts in bedwang worden gehouden. Mogelijk is dat dit het moment was waarop volgens verzoekster H. boven op haar is gaan zitten.

6. Gelet op de situatie die zich vrijwel direct na aankomst in het ziekenhuis voordeed en het verzoek van de dienstdoende arts aan de politie om ook na het aanleggen van de Zweedse band te blijven, hebben de politieambtenaren in redelijkheid kunnen oordelen dat er reden was om op te treden in het kader van hun hulpverleningstaak met het oog op zowel verzoeksters veiligheid als die van het ziekenhuispersoneel en henzelf. Het is al met al voldoende aannemelijk geworden dat zich in dit geval een noodtoestand als hiervoor bedoeld onder 3. heeft voorgedaan.

Dat het in bedwang trachten te houden (middels geweld) mogelijk niet de meest aangewezen weg is voor een patiënt met het borderline-syndroom, is zeer wel mogelijk, maar het brengt niet mee dat de politieambtenaren een verwijt treft voor hun optreden. In dit verband wordt nog opgemerkt dat niet uitgesloten is dat verzoekster, naar zij stelt, met een stoel gooide (slechts) om de aandacht van het ziekenhuispersoneel te trekken en dat (verdere) agressie harerzijds had kunnen worden voorkomen indien haar man was geroepen. Dat dit niet is gebeurd en dat de politie direct op het lawaai - dat naar uiterlijke verschijningsvorm in ieder geval op hevige agressie van verzoekster leek - heeft gereageerd en zelf is gekomen, valt evenmin aan de politie te verwijten.

De omschreven gedragingen duiden ook niet op een disproportioneel handelen. Zelfs indien verzoekster, zoals zij stelt, enige tijd later last van vaginale bloedingen zou hebben gekregen, duidt dat op zich zelf niet op disproportionaliteit van het handelen van de politie. Verzoekster vertoonde, zoals vermeld, extreem agressief gedrag, hetgeen van invloed is op de mate van geweld die de politie redelijkerwijs noodzakelijk kon achten om haar in bedwang te houden. Opgemerkt wordt dat noch de dienstdoende arts en verpleegkundige, noch de psychiater er blijk van hebben gegeven het door de politie toegepaste geweld niet in verhouding tot verzoeksters gedrag te achten.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

III. Ten aanzien van het uitlachen

1. Volgens verzoekster namen de politieambtenaren haar niet serieus; zij hadden haar uitgelachen.

2. De politieambtenaren hebben ook dit klachtonderdeel ontkend. Wel hebben zowel zij als de arts-assistent aangegeven dat er in de koffieruimte gesprekken werden gevoerd, waarbij ook is gelachen. Volgens de arts-assistent was er absoluut geen sfeer waarin verzoekster werd uitgelachen.

De lezingen van verzoekster en de betrokken politieambtenaren lopen uiteen voor wat betreft de subjectieve beleving van de bejegening door de politieambtenaren. Verzoekster voelde zich niet serieus genomen en uitgelachen, terwijl de politieambtenaren van mening zijn dat zij correct hebben opgetreden.

De Nationale ombudsman benadrukt dat de wijze waarop iemand de gedragingen van een ander ervaart, subjectief is, en derhalve ook moeilijk toetsbaar. Indien de Nationale ombudsman om een oordeel wordt gevraagd, dient hij dit echter naar objectieve maatstaven te doen.

Wanneer de verklaringen van betrokkenen in onderling verband en samenhang worden gezien, hecht de Nationale ombudsman meer waarde aan de zienswijze van de betrokken politieambtenaren dan aan de zienswijze van verzoekster. In dit verband is van belang dat de zienswijze van eerstgenoemden wordt ondersteund door die van de arts-assistent.

Het is zeer wel mogelijk dat verzoekster zich in de staat waarin zij zich op dat moment bevond niet serieus genomen voelde en in de - onjuiste - veronderstelling leefde dat men haar uitlachte, terwijl daaraan geen objectief aanwijsbare gedragingen van de politieambtenaren ten grondslag lagen. Al met al is niet aannemelijk geworden dat de beide politieambtenaren verzoekster op onheuse en verwijtbare wijze hebben bejegend en haar hebben uitgelachen.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

B. Ten aanzien van de korpsbeheerder

I. Ten aanzien van de behandelingstermijn van het herzieningsverzoek

1. Verzoekster klaagt er ook over dat haar verzoek om herziening niet binnen de daarvoor geldende termijn is behandeld.

2. Uit het onderzoek is het volgende gebleken. Op 25 september 2001 stuurde verzoekster een brief naar de chef van het district Paardenveld, waarin zij summier enige bezwaren

tegen diens uitspraak op haar klacht aangaf. Zij deelde mee zich "bijgevolg genoodzaakt te zien in beroep te gaan tegen de klachtbehandeling bij beide beroepsinstanties." Een en ander is als herzieningsverzoek opgevat en doorgestuurd naar de herzieningscommissie. Op 8 oktober 2001 diende verzoekster een uitvoerig gemotiveerd herzieningsverzoek in bij de korpsbeheerder. Dit werd in eerste instantie niet doorgestuurd naar de herzieningscommissie. Op 6 december 2001 ontving verzoekster een uitstelbericht van de herzieningscommissie klachten politie regio Utrecht (hierna ook: de commissie). Op 24 maart en 1 mei 2002 werd een rappel gestuurd naar de korpsbeheerder. In beide rappels staat dat verzoekster bij brief van 8 oktober 2002 om herziening had verzocht. De korpsbeheerder berichtte verzoekster op 30 mei 2002 dat de commissie op 17 april 2002 advies had uitgebracht, maar dat hieruit was gebleken dat de commissie de brief van 25 september als herzieningsverzoek had aangemerkt en op grond daarvan had geadviseerd. Eerst toen bleek dat de brief van 8 oktober 2002 de commissie niet had bereikt. Inmiddels was de commissie gevraagd opnieuw advies uit te brengen. Het lange tijdsverloop tussen de indiening van het herzieningsverzoek en de datum van advies was veroorzaakt door een incidentele toename van de werkzaamheden van het bureau juridische zaken, waar inmiddels capaciteit was vrijgemaakt. Desgevraagd berichtte de korpsbeheerder nog aan de Nationale ombudsman dat de oorzaak van het feit dat verzoeksters brief van 8 oktober 2001 de secretaris van de commissie niet (eerder) had bereikt, niet te achterhalen was.

Bij brief van 26 juni 2002 deed de korpsbeheerder het herzieningsverzoek af.

3. Blijkens de klachtenregeling politie regio Utrecht 1998 dient een herzieningsverzoek binnen tien weken te zijn afgehandeld (zie Achtergrond, onder 2.) In dit geval heeft de behandeling van het herzieningsverzoek bijna negen maanden geduurd. Noch het feit dat er kennelijk een incidentele toename van het aantal zaken bij het bureau juridische zaken, noch het feit dat verzoeksters (werkelijke) herzieningsverzoek van 8 oktober 2001 niet (direct) is doorgestuurd naar de commissie dan wel aldaar niet is ontvangen, kan de overschrijding van die termijn rechtvaardigen.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van de beoordeling van het herzieningsverzoek

1.1. Verzoekster is voorts van mening dat de korpsbeheerder haar klacht ten onrechte ongegrond heeft geacht op basis van het advies van de herzieningscommissie. Zij voert daartoe aan dat de commissie de feiten niet juist heeft vastgesteld. Met name noemt zij in dit verband de chronologie van de gebeurtenissen in het ziekenhuis. Het bij de keel grijpen zou niet, zoals de commissie heeft vastgesteld, in het begin hebben plaatsgevonden, maar (pas) nádat verzoekster al met een Zweedse band was gefixeerd en met een stoel had gegooid.

1.2. Zoals uit het hiervóór onder **A.II.4., 5. en 6.** overwogene volgt, heeft de korpsbeheerder terecht geoordeeld dat er geen aanleiding was de beslissing van de chef van het district Paardenveld omtrent het toegepaste geweld te herzien. Tevens konden de feiten met betrekking tot het toegepaste geweld door de commissie worden vastgesteld als zij heeft gedaan. Overigens heeft de commissie aangegeven het niet relevant te achten of de in het ziekenhuis aan de orde gestelde gebeurtenissen in een wat andere volgorde hadden plaatsgevonden. Ook hierin kan de commissie worden gevolgd, zoals ook uit de zojuist bedoelde overwegingen van de Nationale ombudsman volgt.

1.3. Verzoekster heeft daarnaast nog aangevoerd dat de commissie enkele door verzoekster als grievend ervaren opmerkingen in de oorspronkelijke klachtafdoening niet relevant heeft geacht in plaats van te oordelen dat zij niet hadden mogen worden opgenomen. Verzoekster doelt hier op het feit dat in de oorspronkelijke klachtafdoening staat dat haar echtgenoot had meegedeeld dat verzoekster en hij ruzie hadden gehad over het alcoholgebruik van verzoekster. Daarnaast staan er in de klachtafdoening enige punten genoemd omtrent de als opmerkelijk gekenschetste rol van haar echtgenoot. Hij zou de hulpverleners niet fysiek hebben ondersteund en zich die nacht erkentelijk hebben getoond voor de geboden hulp en destijds ook niet hebben willen meewerken aan een klachtprocedure, maar het "thans" volledig met verzoekster eens te zijn. Volgens verzoekster was hiermee gepoogd een tegenstelling tussen haar en haar echtgenoot te suggereren. De commissie overwoog omtrent de ruzie dat haar niet gebleken was dat met het noemen hiervan een tegenstelling tussen verzoekster en haar man was gesuggereerd en dat evenmin een dergelijke indruk bij haar was opgekomen. Ten aanzien van het niet helpen van de politie door de echtgenoot overwoog de commissie niet de indruk te hebben gehad dat deze bedoeld was om hem in een kwaad daglicht te stellen. De overige zaken over diens "opmerkelijke rol" achtte zij niet van belang voor de beoordeling van het handelen van de politieambtenaren.

Er kan op zichzelf een vraagteken worden gezet bij de toegevoegde waarde van met name de opmerkingen over de "opmerkelijke rol" van verzoeksters echtgenoot in de oorspronkelijke klachtafdoening. Dit neemt echter niet weg dat de oorspronkelijke beslissing - in dit geval het niet gegrond verklaren van verzoeksters klachten - in stand kon blijven. De korpsbeheerder hoefde in de genoemde punten geen beletsel te zien om zich aan te sluiten bij het advies van de herzieningscommissie tot ongegrond verklaring van de klacht.

De onderzochte gedraging is ook op dit punt behoorlijk.

2.1. Verzoekster klaagt er tevens over dat de korpsbeheerder van oordeel is dat de wijze waarop het klachtonderzoek is uitgevoerd voldeed aan de eisen die aan zo'n onderzoek mogen worden gesteld. Volgens haar was de klachtbehandelaar niet onpartijdig. Zo vond zij de opmerking van de klachtbehandelaar "dat deze jongen gewoon een lachend gezicht heeft" niet serieus en had zij ook overigens het gevoel gehad dat de klachtbehandelaar

vaak het optreden van de politie trachtte te rechtvaardigen. Zij vond het vreemd dat de klachtbehandelaar slechts sporadisch aantekeningen had gemaakt tijdens gesprekken.

2.2. Van een klachtbehandelende instantie mag worden verwacht dat zij een klacht onbevooroordeeld tegemoet treedt en behandelt. Zo mag het onderzoek niet worden verricht door een betrokken ambtenaar. Tevens moet het beginsel van hoor en wederhoor worden toegepast. Door uitwisseling van informatie en wederzijdse inzichten in het kader van hoor en wederhoor kan het vertrouwen van de klager in het bestuur worden versterkt en wordt een bijdrage geleverd aan de waarheidsvinding. De klager en degenen op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, dienen beiden in de gelegenheid gesteld te worden op elkaars standpunten te reageren. Ten slotte dient aan de klager en degenen op wiens gedraging de klacht betrekking heeft inzage te worden gegeven in het verslag dat van de gevoerde gesprekken moet worden opgemaakt, teneinde te kunnen verifiëren of standpunten correct zijn weergegeven.

2.3. In dit geval zijn allen die (al dan niet zijdelings) betrokken waren bij de gebeurtenissen in kwestie uitvoerig gehoord door een klachtbehandelaar die niet bij die gebeurtenissen betrokken was geweest. Mogelijk heeft hij tijdens de gesprekken met verzoekster niet veel aantekeningen gemaakt, maar dat neemt niet weg dat hij alle gesprekken uitvoerig heeft weergegeven in zijn rapport. De klachtbehandelaar heeft ook wederhoor toegepast in die zin dat hij zowel verzoekster als de betrokken politieambtenaren nogmaals heeft gesproken naar aanleiding van de reeds afgelegde verklaringen. Blijkens zijn rapport heeft H. hem te kennen gegeven van nature een vrolijke uitstraling op zijn gezicht te hebben, waarover hij wel vaker een verwijt krijgt. Kennelijk heeft de klachtbehandelaar dit doorgegeven aan verzoekster tijdens het tweede gesprek dat zij met hem had. Mogelijk is toen niet geheel duidelijk geworden dat hij de reactie van H. op het verwijt dat hij verzoekster zou hebben uitgelachen weergaf, waardoor verzoekster de indruk zou kunnen hebben gekregen dat zij niet helemaal serieus werd genomen. Uit datzelfde rapport blijkt dat de klachtbehandelaar verzoekster de reacties van degenen die zijn gehoord mondeling heeft voorgehouden. Deze reacties waren op belangrijke punten unaniem. De beleving van gesprekken tijdens de klachtbehandeling zijn echter tot op zekere hoogte subjectief en moeilijk toetsbaar. Mogelijk heeft verzoekster hetgeen de klachtbehandelaar weergaf over de verklaringen van de overige betrokkenen het gevoel gehad dat hij "hun kant koos". Hij heeft echter ook uitvoerig de verklaringen van verzoekster en haar man opgenomen, terwijl ook overigens niet is gebleken van feiten en omstandigheden op grond waarvan zou kunnen worden gezegd dat de klachtbehandelaar partijdig was. In zoverre voldeed de klachtbehandeling aan de daaraan te stellen eisen van zorgvuldigheid en is de gedraging behoorlijk.

Tijdens het onderzoek door de Nationale ombudsman is echter gebleken dat verzoekster pas inzage heeft gehad in de verklaringen zoals deze door haar en haar echtgenoot zijn afgelegd, toen deze haar door de Nationale ombudsman werden toegestuurd. Zij heeft aangegeven dat die weergave niet op alle punten juist en volledig was. In zoverre is niet in

overeenstemming gehandeld met de eisen van zorgvuldigheid bij de klachtbehandeling. De korpsbeheerder heeft derhalve ten onrechte geoordeeld dat het klachtonderzoek op dit punt voldeed aan (alle) daaraan te stellen eisen.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Utrecht, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht (de burgemeester van Utrecht), is niet gegrond.

De klacht over de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht is gegrond, behalve ten aanzien van het overnemen van het advies van de herzieningscommissie, alsook ten aanzien van de partijdigheid van de klachtbehandelaar; op deze punten is de klacht niet gegrond.

Onderzoek

Op 20 november 2002 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw T. te Utrecht, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps te Utrecht. Nadat verzoekster op 21 en 28 januari 2003 desgevraagd nadere inlichtingen had verstrekt, werd naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps te Utrecht (de burgemeester van Utrecht) een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps te Utrecht verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werd de betrokken ambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven.

Tijdens het onderzoek kregen betrokkenen over en weer de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werd de korpsbeheerder en de betrokken ambtenaren een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reactie van verzoekster gaf aanleiding het verslag te wijzigen en tevens aan te vullen. De betrokken ambtenaren gaven binnen de gestelde termijn geen

reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. In de nacht van 29 op 30 juni 2001 kwam bij het regionale politiekorps Utrecht (hierna ook: de politie) een melding binnen over een vrouw die op straat onwel was geworden. De politieambtenaren A. en H. begaven zich ter plaatse, alwaar zij verzoekster op de grond aantreffen. Haar echtgenoot deelde mee dat zij aan het borderline-syndroom leed. Toen verzoekster zich op een gegeven moment wat beter voelde, wensten zij en haar echtgenoot de ambulance af te bellen en met de taxi naar huis te gaan. Toen de ambulance was afgebeld, sprong verzoekster de rijbaan op en vertoonde emotioneel gedrag ten aanzien van A. die zij om de hals viel en trachtte te zoenen. Haar echtgenoot wilde zo snel mogelijk naar huis. De politie bood hierop aan hen thuis te brengen. Verzoekster werd op een gegeven moment geboeid en er werd besloten haar naar een nabij gelegen ziekenhuis te brengen. Aldaar zijn de politieambtenaren nog een poos gebleven. Zij hebben toen diverse malen geweld tegen verzoekster gebruikt.

2. Op 5 augustus 2001 diende verzoekster een klacht in bij de chef van het district Paarendveld van het regionale politiekorps Utrecht. Zij klaagde over het volgende. Zij begreep niet waarom de politieambtenaren lange tijd in het ziekenhuis waren gebleven en haar slechts schade hadden berokkend. Met name klaagde zij erover dat zij in de handboeien was geslagen, door A. bij haar keel was vastgehouden en dat H. met zijn volle gewicht op haar had gezeten, hetgeen geleid had tot pijn aan de polsen en vaginale bloedingen. Gezien het onnodig gewelddadige en onprofessionele optreden van A. en H., had zij geprobeerd hen uit de ziekenhuiskamer te laten vertrekken, omdat zij bij haar slechts pijn en verdere paniek veroorzaakten. Zij bleven echter aanwezig. Dit was onacceptabel, omdat zij aan een bed was vastgebonden en zichzelf niet kon verdedigen. De situatie was des te ernstiger voor haar, omdat zij haar niet serieus hadden genomen en onderling hadden gepraat en gelachen.

3. Bij brief van 20 september 2001 deed genoemde districtschef verzoeksters klacht af. Hij achtte deze ongegrond. Daartoe overwoog hij, voor zover hier van belang, het volgende.

"In de nacht van vrijdag 29 juni op zaterdag 30 juni 2001 werd u op de Lange Nieuwstraat in Utrecht onwel. De melding werd door de politie als een zogenoemde 'prio 1' behandeld. De betrokken politieambtenaren troffen u liggend op het trottoir en buiten kennis aan. Uw echtgenoot was bij u. U reageerde niet op pijnprikkels. Uw echtgenoot informeerde de politieambtenaren over uw psychische ziekte (borderline-syndroom), waarvoor u medicijnen gebruikte. Bovendien deelde hij mede dat u beiden die avond een feest hadden

bezoekt en alcohol hadden gedronken. Over het door u drinken van alcohol had u beiden ruzie gehad. De oorzaak van de onwel wording was volgens uw echtgenoot het gevolg van het drinken van alcohol houdende drank in combinatie met het gebruik van medicijnen.

Ondertussen was u bij kennis gekomen, was zelfs gaan staan en u voelde zich weer goed. De komst van een ambulance vonden u beiden niet meer noodzakelijk. U wilde met een taxi naar huis. U kreeg plotseling een paniekaanval, rende de rijbaan op en moest door de politieambtenaren worden vastgegrepen. Deze aanvallen herhaalden zich en werd afgewisseld met een emotionele uiting waarbij u de vrouwelijke politieambtenaar omhelsde en zoende. Uw echtgenoot herkende uw gedrag en wilde zo snel mogelijk naar huis. De politieambtenaren boden aan u beiden thuis te brengen.

Onderweg kreeg u in de auto opnieuw een paniek- of woede-aanval. U sloeg en traptte naar de bestuurder. Trok een arm van het stuur, verwondde deze met uw nagels en probeerde in de arm te bijten. Er ontstond een onveilige situatie in de auto. U werd uit het politievoertuig gehaald en met fysieke kracht onder controle gebracht. Daarna werd u in verband met uw veiligheid en die van anderen geboeid.

Naar aanleiding hiervan besloten de politieambtenaren door te rijden naar het ziekenhuis Oudenrijn, dat op korte afstand lag, met als doel uw psychische toestand door een arts te laten beoordelen.

U werd door de politieambtenaren gebracht naar de Eerste Hulp van het ziekenhuis Oudenrijn in Utrecht. Na aankomst in een behandelkamer werden de handboeien afgedaan. De ontvangstruimte van de Eerste Hulp is middels een afgesloten deur gescheiden van de behandelruimte. Uw echtgenoot werd meteen toegelaten tot de behandelruimte en had vrij toegang tot u.

Na het verwijderen van de handboeien ontdeed u zich, in aanwezigheid van de hulpverleners, van uw bovenkleding. Hierna werden veel littekens op uw lichaam zichtbaar en was voor de hulpverleners duidelijk dat u leed aan automutilatie. Dit gedrag werd gevolgd door een woede-uitbarsting waarbij u extreem agressief werd. Om te voorkomen dat u zichzelf of anderen zou verwonden of vernielingen aan zou richten aan het meubilair of medische apparatuur, werd u door de aanwezige hulpverleners met fysieke kracht onder controle gebracht en gehouden. Daarbij scheurde u het overhemd van de vrouwelijke politieambtenaar en trachtte haar ook te bijten. De vrouwelijke politieambtenaar voorkwam het bijten door u bij de keel vast te grijpen en weg te duwen. Omdat de geweldsuitbarstingen van u zich herhaalden, besloot de arts u door middel van het aanbrengen van een zogenoemde Zweedse band te fixeren aan het bed in de behandelkamer. Ondanks deze fixatie bleek u in staat veel kracht te ontwikkelen en het matras te vernielen. Ten slotte kreeg u middels een injectie medicatie toegediend waarna u rustiger werd. 's Nachts werken er op de afdeling Eerste Hulp slechts twee medewerkers t.w. een arts en een verpleegkundige. De extreme agressie van u was niet alleen een

ernstige bedreiging voor uw eigen veiligheid maar zeker ook voor die van de arts en verpleegkundige. In verband hiermee verzocht de arts aan de politieambtenaren hen te ondersteunen bij het onder controle brengen en houden van de extreme woede-uitbarstingen van u. Een gebruikelijke assistentie van de politie aan ziekenhuispersoneel bij het optreden tegen agressieve patiënten. Om u en anderen te beschermen tegen de woede-aanvallen die gepaard gingen met extreme agressie, waren alle betrokken hulpverleners bij herhaling gedwongen fysiek geweld ten aanzien van u aan te wenden. Dat u hierdoor pijn heeft ondervonden en hematomen opliep aan polsen en armen is te betreuren, maar niet verwijtbaar aan het optreden van de hulpverleners. Evenmin is gebleken dat het toegepaste geweld buiten proporties was. U verklaarde dat u als gevolg van het gebruikte geweld vaginale bloedingen heeft gekregen. Tijdens de behandeling in het ziekenhuis zijn deze bloedingen niet vastgesteld. Evenmin wordt hiervan melding gemaakt in de medische verklaring.

De deskundigen zijn het er over eens dat het gebruik van medicatie in combinatie met het drinken van alcoholhoudende drank, de oorzaak is geweest van uw woede-aanvallen met extreem veel agressie. In eerste aanleg zal de agressie met fysieke kracht onder controle moeten worden gebracht. Daarna volgen fixatie van het lichaam en het toedienen van medicatie. De rol van uw echtgenoot is opmerkelijk. Tijdens het gebeuren in die nacht informeerde hij de betrokken hulpverleners goed over uw ziektebeeld, maar fysiek ondersteunde hij de hulpverleners niet. Hij was die nacht erkentelijk voor de geboden hulp en in tegenstelling tot u, wenste hij niet mee te werken aan een klachtprocedure. Thans is hij het volledig met u eens. Ook in zijn visie heeft met name de politie onnodig veel geweld toegepast, hij was noch door de politieambtenaren noch door de arts en verpleegkundige betrokken bij uw behandeling en hij verwijt met name de politieambtenaren dat zij u hebben uitgelachen.

Het onderzoek heeft aangetoond dat uw echtgenoot in het ziekenhuis vrij toegang tot u had, dat alle hulpverleners met hem spraken en hij zelf in de koffieruimte deelnam aan gesprekken met de hulpverleners van sociale aard, waarbij bovendien soms werd gelachen. Er is geen sprake van dat u in welke situatie dan ook door de politieambtenaren bent uitgelachen. Aan u en uw echtgenoot is aangeboden een gesprek te hebben met de betrokken politieambtenaren. U beiden wensten dit niet en ik heb daarvoor begrip. Een voorstel van de klachtbehandelaar dat wel uw echtgenoot een gesprek zou voeren met de agenten, werd door hem afgewezen. Dit wordt door mij betreurd.

Ik ben van mening dat het optreden van de betrokken politieambtenaren ten aanzien van u niet alleen rechtmatig, maar ook doelmatig en professioneel is geweest.

Ik acht uw klacht op alle onderdelen **ongegrond.**"

Onder aan de brief staat onder meer vermeld dat verzoekster om herziening van de beslissing kon verzoeken bij de korpsbeheerder of de Nationale ombudsman kon vragen

een onderzoek in te stellen.

4. Op 25 september 2001 stuurde verzoekster een brief naar de chef van het district Paardenveld, waarin zij summier enige bezwaren tegen diens uitspraak aangaf. Zij deelde mee zich bijgevolg genoodzaakt te zien in beroep te gaan tegen de klachtbehandeling bij beide beroepsinstanties.

5. Op 8 oktober 2001 diende verzoekster een verzoek tot herziening van de afdoening van haar klacht in bij de korpsbeheerder. Zij motiveerde dit verzoek als volgt. Er was deels voorbij gegaan aan door haar genoemde argumenten, die bovendien niet steeds juist waren weergegeven in de klachtafdoeningsbrief. Voorts vloeiden de conclusies niet voort uit het beschikbare bewijsmateriaal. De wijze waarop het onderzoek was uitgevoerd voldeed dan ook niet aan de daaraan te stellen eisen. Een correct uitgevoerd onderzoek zou volgens haar tot andere conclusies over het politieoptreden in kwestie hebben geleid. Zij onderbouwde een en ander uitvoerig. Samengevat en voor zover thans van belang, stelde zij het volgende aan de orde.

Wat betreft de gebeurtenissen die volgens de politie aanleiding voor het boeien waren geweest, ontkende verzoekster dat zij in de politieauto had geprobeerd de agent die de auto bestuurde te trappen, bij de arm te grijpen en te bijten. Zij had een paniek-aanval gehad en wilde slechts naar voren gaan om bij het raam te komen.

Over de gebeurtenissen in het ziekenhuis stelde verzoekster het volgende aan de orde. Haar klacht ging niet over het feit dat haar echtgenoot geen toegang tot haar zou hebben gehad, maar over het feit dat zij op een gegeven moment had geprobeerd de aandacht van het ziekenhuispersoneel te trekken door lawaai te maken. Haar klacht betrof het feit dat toen de politieambtenaren bij haar waren gekomen in plaats van dat zij haar echtgenoot, de arts of de verpleegkundige hadden gewaarschuwd. Hierdoor was haar geagiteerdheid verder toegenomen. Ook toen zij er duidelijk om vroeg, was de politie niet weg gegaan. Verzoekster vond verder dat de situatie zoals die zich in het ziekenhuis had ontwikkeld niet goed was beschreven. Zo was haar vrijwel direct de zogenaamde Zweedse band om gedaan. Pas daarna had A. haar bij de keel vastgehouden en wel enige uren na aankomst in het ziekenhuis, op het moment dat verzoekster een injectie zou krijgen, waar zij zelf om had gevraagd en die zij ook wel wilde krijgen. Op dat moment was er dus geen noodzaak meer om haar nog met geweld onder bedwang te houden. Overigens had zij slechts een hoes met gaten en scheuren, die om het matras zat, gescheurd. Verzoekster begreep niet hoe het gebruik van geweld tegen een ziek persoon "beschermen" of "helpen" kon worden genoemd. Zij had zich slechts proberen te verzetten tegen het geweld van de politie. Tevens vond zij dat meer onderzoek naar (de aard van) haar fysieke klachten naar aanleiding van het geweld had moeten worden gedaan, omdat dit van belang was voor de vraag of het geweld proportioneel was geweest.

Zij ontkende dat er ruzie tussen haar en haar echtgenoot was geweest over het feit dat zij alcohol had gedronken. Evenmin had haar echtgenoot de politie te kennen gegeven wat de reden van haar onwel worden was geweest. Dit was ook niet tijdens de klachtbehandeling naar voren gekomen. Zij ontkende voorts hetgeen in de klachtafdoening ter illustratie van de "opmerkelijke rol" van haar echtgenoot was opgemerkt. Een en ander leek haar een poging om een tegenstelling tussen haar en haar echtgenoot te suggereren.

Wat betreft de procedure van de klachtbehandeling merkte zij het volgende op. Dat de klachtbehandelaar over het uitlachen door de politie had aangegeven dat "deze jongen gewoon een lachend gezicht heeft" vond zij niet serieus. In de klachtafdoening was verder niet ingegaan op de tijdens de gesprekken met de klachtbehandelaar naar voren gekomen punten betreffende het handelen van de politie in een toekomstige situatie respectievelijk het nooit eerder op zo'n wijze met de politie in aanraking zijn gekomen van verzoekster. De klachtbehandelaar had ook slechts sporadische aantekeningen gemaakt en had vaak het optreden van de politie trachten te rechtvaardigen.

Verzoekster concludeerde dat het politieoptreden noch rechtmatig, noch doelmatig en professioneel was geweest en verzocht daarom om herziening van de conclusie van de klachtafdoening.

6. Op 6 december 2001 ontving verzoekster een uitstelbericht van de herzieningscommissie klachten politie regio Utrecht (hierna ook: de commissie).
7. Op 24 maart en 1 mei 2002 werd van de zijde van verzoekster een rappel gestuurd naar de korpsbeheerder. In beide rappels staat dat verzoekster bij brief van 8 oktober 2002 om herziening had verzocht.
8. De korpsbeheerder berichtte verzoekster op 30 mei 2002 dat de commissie op 17 april 2002 advies had uitgebracht, maar dat hieruit was gebleken dat de commissie de brief van 25 september 2001 als herzieningsverzoek had aangemerkt en op grond daarvan had geadviseerd. Eerst toen bleek dat de brief van 8 oktober 2001 de commissie niet had bereikt. Inmiddels was de commissie gevraagd opnieuw advies uit te brengen. Het lange tijdsverloop tussen de indiening van het herzieningsverzoek en de datum van advies was veroorzaakt door een incidentele toename van de werkzaamheden van het bureau juridische zaken, waar inmiddels capaciteit was vrijgemaakt, aldus de korpsbeheerder.
9. Op 26 juni 2002 deelde de korpsbeheerder verzoekster de beslissing op het herzieningsverzoek mee. Zij achtte de klacht ongegrond en was van mening dat de wijze waarop het klachtonderzoek was uitgevoerd, voldeed aan de vereisten die aan een dergelijk onderzoek gesteld mogen worden. Voor de motivering verwees zij naar het advies van de klachtencommissie.
- 10.1. Het advies van de commissie houdt ten aanzien van de feiten het volgende in:

"In de nacht van 29 op 30 juni 2001 rijden betrokkene en haar echtgenoot, komende van een personeelsfeestje, op de fiets naar huis. Betrokkene wordt tijdens deze fietsrit onwel en dit wordt gemeld aan de politie. De melding aan de politie wordt met de hoogste prioriteit behandeld en er komen twee politiebeambten ter plaatse. De politiebeambten treffen betrokkene buiten bewustzijn, liggend op het trottoir aan. De echtgenoot van betrokkene is bij haar. Betrokkene reageert in eerste instantie niet op pijnprikkels. Door de echtgenoot worden de politiebeambten geïnformeerd over het feit dat betrokkene lijdt aan het borderline-syndroom. Voorts informeert de echtgenoot van betrokkene de politiebeambten, naar hun zeggen, over het feit dat betrokkene hiervoor medicatie gebruikt en dat zij tegen de voorschriften van deze medicatie in, die avond alcohol heeft gedronken. De echtgenote van betrokkene heeft volgens de beambten ook gezegd dat het gebruik van alcohol de oorzaak was van het onwel worden van betrokkene. Als betrokkene iets later weer is bijgekomen, krijgt zij kort daarna meerdere paniekaanvallen. Deze aanvallen worden afgewisseld met heftige emotionele uitingen.

In overleg wordt besloten dat de politiebeambten betrokkene en haar echtgenoot naar huis zullen brengen met de politieauto. Onderweg naar het huis van betrokkene krijgt zij in de politieauto opnieuw een paniek- en/of woede-aanval. Betrokkene trapt hierbij naar de politiebeambte die de auto bestuurt, rukt aan zijn arm en zet ook met kracht haar nagels in zijn arm. Ook bijt betrokkene de bestuurder in zijn onderarm (noot: een foto van het hierdoor ontstane letsel is aan het dossier toegevoegd). Om deze gevaarlijke situatie te beëindigen, stopt de politiebeambte die de auto bestuurt, de auto. Betrokkene wordt geboeid en besloten wordt om naar een ziekenhuis te rijden waar men op dat moment dicht bij in de buurt is. In het ziekenhuis wordt betrokkene naar een behandelkamer gebracht en wordt een psychiater opgeroepen, in de behandelkamer worden bij betrokkene de handboeien afgedaan. Betrokkene ontdoet zich vervolgens direct van al haar bovenkleding, waardoor zichtbaar wordt dat betrokkene vele littekens heeft op haar lichaam als gevolg van automutilatie.

Als een politiebeambte uit veiligheidsoverwegingen een flesje afneemt dat betrokkene heeft gepakt, krijgt betrokkene opnieuw een paniek- of woede-aanval. Hierbij wordt betrokkene zowel volgens de beide politiebeambten als de aanwezige arts-assistent en verpleegkundige extreem agressief.

Betrokkene gooit met voorwerpen en trapt en slaat naar een ieder die in haar buurt komt. Om een ieders veiligheid te waarborgen wordt betrokkene gezamenlijk door de politiebeambten, de arts-assistent en de verpleegkundige met fysieke dwang onder controle gebracht. Betrokkene scheurt bij deze worsteling het overhemd van één van de politiebeambten kapot en probeert deze politiebeambte ook te bijten. Deze beambte voorkomt dit door betrokkene bij haar keel weg te duwen. Omdat de geweldsuitbarstingen zich blijven herhalen besluit de aanwezige arts-assistent om bij betrokkene de zogenoemde "Zweedse band" aan te brengen waarmee betrokkene aan het bed in de behandelkamer wordt vastgemaakt. Betrokkene maakt kenbaar dat zij wil dat de

politiebeambten weg gaan. De arts-assistent vraagt de politiebeambten daarop de behandelkamer te verlaten, maar vraagt hen wel aanwezig te blijven in de koffiekamer om zonodig te kunnen assisteren bij nieuwe uitbarstingen van agressie. De arts-assistente acht deze eventuele assistentie noodzakelijk vanwege het feit dat op de betreffende afdeling op dat tijdstip alleen de arts-assistent en de verpleegkundige aanwezig zijn en al was gebleken dat zij betrokkene niet alleen aankonden bij een paniek- en/of woede-aanval. In de koffiekamer spreken de politiebeambten met de echtgenoot van betrokkene. In dit gesprek en latere gesprekken in de koffiekamer wordt ondanks de hele situatie ook af en toe gelachen. Er wordt echter niet om (de situatie van) betrokkene gelachen, maar om geheel andere zaken.

Betrokkene is dan even iets rustiger en vraagt om een zwaar kalmeringsmiddel. De arts-assistent wil dit echter niet geven zonder voorafgaand overleg met de psychiater. Iets later krijgt betrokkene opnieuw een heftige paniek- en/of woede-aanval. Na overleg met de psychiater besluit de arts-assistent betrokkene een kalmeringsmiddel toe te dienen. Betrokkene laat dit echter niet toe en verzet zich hevig tegen deze toediening. De arts-assistent vraagt daarom aan de politiebeambten opnieuw om haar te helpen betrokkene in bedwang te houden. De beambten voelden aan dit verzoek en de verpleegkundige heeft de medicatie toegediend.

Ondanks dat bij betrokkene de Zweedse band is aangebracht, ziet zij iets later toch kans de matras waar zij op ligt, te vernielen. Toen is noodzakelijkerwijs opnieuw ingegrepen. Na de komst van de psychiater heeft deze met betrokkene en haar echtgenoot gesproken. Nadat betrokkene weer was gekalmeerd heeft zij met haar echtgenoot het ziekenhuis verlaten.

De volgende dag heeft betrokkene zich op luchthaven Schiphol medisch laten onderzoeken door een verpleegkundige. Het betreffende rapport van bevindingen is in het dossier aanwezig."

10.2. De commissie deelde de visie van verzoekster niet dat voorbij was gegaan aan door haar genoemde argumenten c.q. dat deze verkeerd waren weergegeven. Evenmin was de commissie gebleken dat uit een wellicht niet volledige weergave van de argumenten verkeerde conclusies waren getrokken. De commissie kwam dan ook tot de door de korpsbeheerder aangegeven en overgenomen conclusie. Zij ging nog kort in op de door verzoekster genoemde specifieke punten. Samengevat en voor zover hier van belang overwoog de commissie daaromtrent het volgende.

De commissie had de gebeurtenissen voorafgaande aan het boeien vastgesteld op grond van de verklaringen van de politieambtenaren en van een foto in het dossier waarop het letsel dat verzoekster met haar tanden had toegebracht, goed te zien was. Door het concrete handelen van verzoekster was een gevaarlijke situatie ontstaan, die de politie noodzaakte tot het boeien, aldus de commissie.

De commissie vond de stelling dat verzoekster slechts lawaai (door het gooien van een stoel) had gemaakt om de aandacht van het ziekenhuispersoneel te trekken niet geloofwaardig. Op grond van de afgelegde verklaringen ging zij er dan ook vanuit dat het gebruikte fysieke geweld noodzakelijk was voor de veiligheid van de aanwezigen. De commissie achtte het niet aan de politieambtenaren te wijten dat zij er niet van op de hoogte waren hoe zij om moesten gaan met verzoeksters ziektebeeld. Of de gebeurtenissen mogelijk in een wat andere volgorde hadden plaatsgevonden, achtte de commissie niet relevant. Er was in ieder geval sprake geweest van extreem agressief handelen van verzoekster waartegen bescherming was geboden. Voorts overwoog de commissie nog dat het voor de vraag of het gebruikte geweld al dan niet proportioneel was op zichzelf niet doorslaggevend is welk letsel iemand heeft opgelopen.

Dat de suggestie zou zijn gewekt dat verzoekster en haar echtgenoot het niet met elkaar eens waren, was de commissie niet gebleken. Een dergelijke indruk was ook niet bij de commissie opgekomen, terwijl zij de vraag of verzoeksters echtgenoot tegenover de politieambtenaren al dan niet expliciet de reden voor haar toestand had uitgesproken niet relevant achtte, evenmin als de feitelijke juistheid van hetgeen ter illustratie van de rol van verzoeksters echtgenoot was gezegd. De commissie had niet de indruk gekregen dat opmerkingen over de rol van verzoeksters echtgenoot waren gemaakt om hem in een kwaad daglicht te plaatsen. Zij waren slechts bedoeld om de situatie te schetsen.

De commissie stelde voorts vast dat de afgelegde verklaringen (over het lachen in verzoeksters bijzijn) elkaar volstrekt tegenspraken. Voorts overwoog zij nog dat het feit dat politieambtenaren in de toekomst anders zouden handelen nog niet wil zeggen dat zij onjuist hadden gehandeld, terwijl zij het feit dat mogelijk door de RIAGG in andere situaties anders was gehandeld voor kennisgeving werd aangenomen. Volgens de commissie was het aan de klachtbehandelaar zelf om te bepalen of en in welke mate hij aantekeningen maakte, terwijl de commissie het niet onjuist achtte dat hij een gebeurtenis in een bepaalde context plaatst door het handelen van de politie nader te verklaren. Weliswaar mag bij het behandelen van de klacht geen sprake zijn van een formaliteit waarbij de conclusie al bij voorbaat vaststaat, maar daarvan was hier geen sprake, aldus de commissie.

B. Standpunt verzoekster

Het standpunt van verzoekster staat samengevat weergegeven onder klacht. Zij wees er in haar verzoekschrift nogmaals op dat de gebeurtenissen zich in een geheel andere volgorde hadden afgespeeld dan door de districtschef en de commissie was weergegeven, wat de conclusie over het toegepaste geweld onhoudbaar maakte. In het verzoekschrift staat omtrent het binnentreden van de politie in de kamer nadat verzoekster met een stoel had gegooid het volgende:

"Mevrouw W., de dienstdoende arts, of de dienstdoende verpleegster mevrouw S., heeft twee aanwezige politieambtenaren toegelaten tot de kamer waar ik mij in bevond, toen ik

door het omgooien van een stoel de aandacht probeerde te trekken terwijl ik alleen in de kamer was. Ik probeerde de aandacht te trekken omdat ik een gevoel van paniek, geïsoleerdheid en verstikking had.

De politie heeft mij met gebruik van grof geweld onder controle gebracht, waarbij ik zowel hematomen, kneuzingen aan mijn keel en vaginale bloedingen heb overgehouden. Het is voor mij steeds onduidelijk gebleven waarom de politie op het bewuste moment de kamer is binnengetroten. Op het moment was niemand in de kamer aanwezig, ik kon dus voor niemand een gevaar betekenen, en verder was ik met een Zweedse band aan het bed vastgelegd. Dit duidt er op dat er op dit moment geen enkele noodzaak was voor ingrijpen door de politie. Dit is des te meer het geval gezien het feit dat mijn echtgenoot in het Ziekenhuis was. Hij was niet in de kamer op het bewuste moment omdat hij een arts had opgezocht en haar had verzocht medicatie toe te dienen. Er bestond dus het alternatief om mijn echtgenoot te roepen. Mijn echtgenoot was voordien ook steeds bij mij in de kamer geweest, en nadat de politie de eerste keer uit de kamer was vertrokken heb ik in rust met hem gesproken. Uit het onderzoek van het ziekenhuis is niet naar voren gekomen waarom men niet eerst mijn echtgenoot heeft geroepen om mij tot rust te brengen. Tenslotte kan er op gewezen worden dat ook door het personeel van het ziekenhuis is toegegeven dat de aanwezigheid van de politie niet goed voor mij was. Een reden te meer om hen op een moment dat dit niet nodig was niet binnen te laten.

Voor de volledigheid wijs ik er op dat medicatie slechts is toegediend na het hiervoor beschreven incident met de politie.

Ik heb een aantal keren, zowel naar de klachtbehandelaar van politie (...) als in mijn brief van 8 oktober 2001 opheldering verzocht over deze gang van zaken. Echter, hieraan is steeds voorbij gegaan. (...) Het is juist dat ik om een kalmeringsmiddel had gevraagd (de kwalificatie 'zwaar' is van de Commissie afkomstig). Het is echter absoluut onwaar (...) dat ik mij zou hebben verzet tegen toediening en dat daarom de politie zou zijn geroepen. Het lijkt mij in ieder geval dat het vreemd zou zijn dat ik mij zou verzetten tegen medicatie waar ik zelf om gevraagd heb. (...) Ik heb aangegeven dat deze volgorde (van de feiten zoals door de politie weergegeven; N.o.) geheel anders was. (...) dit maakt de conclusie over het gebruik van het geweld door de politie onder dit punt ook onhoudbaar."

C. Standpunt beheerder regionale politiekorps utrecht

1. De korpsbeheerder reageerde bij brief van 24 april 2003 op de klacht. Zij deelde mee te blijven bij haar eerdere oordeel over verzoeksters oorspronkelijke klacht. Verder deelde zij mee:

"...Op 19 oktober 2001 ontving de secretaris van de herzieningscommissie het dossier van Bureau Veiligheid en Integriteit. Als meest recente brief van klagster was in dit dossier opgenomen de brief van 25 september 2001. Derhalve is deze brief door de

herzieningscommissie als herzieningsverzoek aangemerkt. De eerstvolgende vergadering van de herzieningscommissie na 19 oktober 2001, vond plaats op 15 november 2001, in welke vergadering het herzieningsverzoek van klaagster is besproken. Ervan uitgaande dat de brief van 25 september 2001 het herzieningsverzoek was, diende de herzieningscommissie op 6 december 2001 advies aan mij uit te brengen. Met een brief van 6 december 2001 is klaagster door de herzieningscommissie geïnformeerd over het feit dat de herzieningscommissie er nog niet in was geslaagd advies aan mij uit te brengen.

Door de werkdruk bij Bureau Juridische Zaken (waar de secretaris van de herzieningscommissie is aangesteld) was de secretaris van de herzieningscommissie er op 6 februari 2002 nog niet in geslaagd een conceptadvies op te stellen. Op 6 februari 2002 nam de echtgenoot van klaagster telefonisch contact op met de secretaris van de herzieningscommissie. De notitie die de secretaris van de herzieningscommissie destijds van dit gesprek heeft opgemaakt, maakt onderdeel uit van het dossier. Zoals uit deze notitie blijkt is door de secretaris in dit gesprek niet gezegd dat er een bezettingsprobleem binnen de herzieningscommissie zou zijn geweest. Hier is ook geen sprake van geweest!

Op 9 april 2002 heeft de secretaris een conceptadvies toegezonden aan de voorzitter van de herzieningscommissie ter beoordeling. Op 17 april 2002 is aan mij advies uitgebracht. Naar aanleiding van het uitgebrachte advies, werd op 23 april 2002 door mijn beleidsmedewerkster telefonisch contact opgenomen met de secretaris van de herzieningscommissie. De beleidsmedewerkster vroeg in dit gesprek waarom de herzieningscommissie in haar advies niet was ingegaan op de brief van klaagster d.d. 8 oktober 2001. De secretaris antwoordde dat deze brief niet bekend was bij de herzieningscommissie omdat deze brief de secretaris nimmer had bereikt. Derhalve was ook niet op de brief van 8 oktober 2001 ingegaan. De oorzaak van het feit dat de brief van 8 oktober 2001 de secretaris van de herzieningscommissie niet heeft bereikt, bleek helaas niet te achterhalen.

De brief van 8 oktober 2001 is alsnog besproken in de vergadering van de herzieningscommissie d.d. 21 mei 2002. Met een brief van 30 mei 2002 is aan het Klachtenbureau Justitie Optreden Utrecht uiteengezet hoe het een en ander was gelopen. In deze brief is tevens uitgelegd dat de lange afhandelingduur mede was veroorzaakt door een incidentele toename van de werkzaamheden bij Bureau Juridische Zaken. Op 12 juni 2002 is door de secretaris een nieuw conceptadvies toegezonden aan de voorzitter van de herzieningscommissie. Op 13 juni 2002 is klaagster door de secretaris van de herzieningscommissie geïnformeerd over de stand van zaken op dat moment. Op 24 juni 2002 is door de herzieningscommissie opnieuw advies aan mij uitgebracht. Op 26 juni 2002 ontving klaagster van mij een beslissing. In de beslissing wordt ter zake van de oorzaken van de opgetreden vertraging verwezen naar de brief van 30 mei 2002..."

2.1. De korpsbeheerder voegde bij haar reactie op de klacht het rapport dat de klachtbehandelaar van de politie had opgemaakt naar aanleiding van verzoeksters bij de

politie ingediende klacht. Hierin zijn diverse verklaringen van alle betrokkenen opgenomen:

"...Op maandag 20 augustus 2001 sprak ik in bureau Paardenveld met A., agente van politie regio Utrecht en werkzaam aan het district Paardenveld, en met H., agent van politieregio Utrecht, eveneens werkzaam aan het district Paardenveld.

Mede aan de hand van de gestelde vragen, verklaarden zij ieder voor zich doch eensluidend het volgende:

We hebben ons zeer verbaasd over de klachtbrief van mevrouw T. (verzoekster; N.o.). Wij hebben ons enorm ingespannen voor die mevrouw en de totale duur van de hulpverlening aan haar duurde maar liefst ruim drie uur. Op zaterdag 30 juni jl. werden wij kort na middernacht door de meldkamer gezonden naar de L.straat voor een onwelwording. Ter plaatse lag een ons onbekende vrouw op straat. Naast haar zat een man, later bleek dat haar echtgenoot te zijn. De echtgenoot verklaarde dat zijn vrouw medicijnen gebruikte waarbij zij geen alcohol mag drinken. Dat had zij die avond wel gedaan en was vermoedelijk daardoor onwel geworden. Zij lag er roerloos bij en reageerde niet op pijnprikkels. Onderwijl vertelde haar echtgenoot dat zij leed aan een Borderline-syndroom en automutilatie (snijden in eigen lichaam). Dat was later te zien aan de vele littekens op armen en andere delen van haar lichaam. De man vertelde ook dat zij ruzie hadden gehad, omdat hij niet wilde dat zij alcohol dronk.

We stonden nog op de ambulance te wachten toen zij plotseling bijkwam en zelfs onmiddellijk ging staan. Ze bleek goed aanspreekbaar en was rustig. Beiden vonden de komst van een ambulance niet noodzakelijk en ze besloten met een taxi naar huis te gaan. Wij belden de ambulance af.

Plotseling begon de vrouw hard te gillen en sprong de rijbaan op. Met een snoekduik konden we haar grijpen en weer op de stoep trekken. Er kwamen meerdere auto's aanrijden. Dit herhaalde zich nog eens en toen kwam er een bus aanrijden. Zij ging op de grond zitten en probeerde haar pols open te snijden aan het spatbord van een fiets. Zij werd zeer emotioneel. Zij stond op en viel mij, A., in de armen en begon mij te zoenen. Voor haar echtgenoot was dit gedrag volledig herkenbaar en hij wilde graag snel met haar naar huis. Wij stelden voor hen maar even thuis te brengen. Plotseling werd zij weer wild en sprong opnieuw de rijbaan op, Dit herhaalde zich nog een paar keer totdat wij haar achter in de auto konden laten plaatsnemen. Ook haar man zat achterin en ik, A. Klaagster zat dus tussen ons in. Ik, H., bestuurde het politievoertuig. Zij was uiteraard niet geboeid. De rit ging aanvankelijk goed, maar op het W.plein werd zij weer wild. Zij dook naar voren en greep met beiden handen de rechterarm van de bestuurder vast. Zij trok die arm los van het stuur, drukte haar nagels er in en probeerde in de arm te bijten. Er ontstond enige paniek in de auto en er ontstond een gevaarlijke situatie. Het kostte heel veel moeite om de arm van H. los te krijgen. Zij bleef zich wild gedragen en wij besloten zo niet verder te rijden. We hebben haar uit de auto gehaald en de handboeien omgedaan. Daarbij hebben

we die fysieke kracht toegepast die noodzakelijk was om haar te boeien. Dat was noodzakelijk en absoluut niet buiten proporties.

We besloten haar niet meer thuis te brengen, maar reden naar het nabij gelegen ziekenhuis (...) met het doel haar psychische toestand te laten beoordelen. In het ziekenhuis werden wij opgevangen door een arts-assistent en een verpleegkundige van de eerste hulp. In de behandelkamer deden wij de handboeien af. Opmerkelijk was dat zij zich onmiddellijk ontkleedde, met uitzondering van haar slip. Hierna ging zij opnieuw uit haar dak en begon naar iedereen te slaan en te schoppen. Wij hebben haar toen, met assistentie van het medisch personeel, met geweld op een bed gelegd en gedrukt gehouden. Daarbij heb ik, H., een groot deel van mijn lichaamsgewicht op haar lichaam gedrukt om haar op de meest vriendelijk manier op bed gedrukt te houden. Een aantal malen hebben we haar losgelaten omdat zij weer rustig werd, maar steeds opnieuw herhaalde zich de gewelddadigheid van klaagster.

Er was inmiddels een psychiater gebeld. Om de gewelddadigheden het hoofd te bieden, werd zij door middel van een zogenoemde Zweedse band, op een bed vastgebonden. Wij hebben daarbij de arts en verpleegkundige geholpen. De arts was er niet gerust op dat ze desondanks rustig zou blijven. Zij verzocht ons te blijven om hen te ondersteunen bij het beheersen van de gewelddadigheden van klaagster. Dat had zij goed ingeschat want die kwamen er volop. We hebben dan ook meerdere keren moeten assisteren. Omdat de komst van de psychiater lang duurde, besloot de arts ten slotte haar een zwaar kalmeringsmiddel in te spuiten. Dat werkte. Overigens had klaagster inmiddels wel de nodige schade aan bed en ander meubilair van de behandelkamer aangericht. (...)

Om haar gewelddadigheden te bedwingen hebben wij, en later in het ziekenhuis samen met het medisch personeel, meerdere malen fysiek geweld moeten aanwenden. (...)

Wij zijn van mening dat wij op uiterst professionele en langdurige wijze hulp hebben geboden aan klaagster. Het geweld dat wij, en later ook het medisch personeel van het ziekenhuis, toepasten was noodzakelijk om haar in bedwang te houden en te voorkomen dat zij zich zou verwonden. Gezien de vele littekens had zij al voldoende bewezen dit te doen. Dat zij daardoor pijn heeft ondervonden en blauwe plekken heeft opgelopen is natuurlijk heel vervelend, maar ons niet te verwijten.

Haar echtgenoot was ons zeer erkentelijk voor onze langdurige hulp en inzet.

Als gevolg van de gewelddadigheid van klaagster in de auto, liep H. letsel aan een arm op, bestaande uit hematomen en nagelindrukken. Een foto van dit letsel is bij dit rapport gevoegd.

A. werd tijdens één van de worstelingen door klaagster gebeten en klaagster trok een scheur in haar overhemd.

Op maandag 27 augustus 2001 sprak ik in bureau Paardenveld met klaagster: T., gehuwd met O. (...).

Haar echtgenoot was bij het gesprek aanwezig. Klaagster is van Italiaanse afkomst. Zij verstaat en begrijpt de Nederlandse taal goed, maar wenste in de Engelse en/of Italiaanse taal te antwoorden. Het Italiaans werd dat door haar echtgenoot vertaald. Ik ging hiermee akkoord.

Mede aan de hand van de gestelde vragen verklaarde zij:

Ik heb aan u een klachtbrief geschreven, omdat ik boos ben over het geweld dat de politie tegen mij gebruikte. Ik kan op mijn brief de volgende toelichting geven. Ik lijd aan een borderline-syndroom en automutilatie. Ik ben daarvoor onder medische behandeling en gebruik medicatie (...). De ziekte lijdt tot paniekaanvallen waarbij ik vaak verwondingen aan mijn lichaam veroorzaak. Op vrijdagavond 29 juni 2001 was ik samen met mijn echtgenoot op een party in de binnenstad van Utrecht. Ik had die avond twee glazen wijn gedronken. Toen we in de L.straat liepen, werd ik onwel. Ik verloor het bewustzijn en viel op de straat. Toen ik weer bij kwam stonden er twee politieambtenaren bij mij. Een vrouw en een man. Er was ook een ambulance voor mij gebeld. Ik stond op en voelde mij weer beter. Ik vond de komst van een ambulance niet nodig en wilde samen met mijn man naar huis. Ook mijn echtgenoot vond de ambulance niet meer nodig. De politie belde de ziekenauto af. We zouden met een taxi naar huis gaan. Het is juist dat ik toen een aantal paniekaanvallen kreeg. Ook werd ik emotioneel en omhelsde ik de vrouwelijke agent en zoende haar. De politie bood aan ons even thuis te brengen. Dat vonden we erg aardig.

Ik zat achter in de auto tussen mijn man en de agente in. Onderweg kreeg ik in de auto een paniekaanval. Ik kreeg het benauwd en wilde de auto uit. Er werd gestopt en ik kreeg handboeien om mijn polsen. Het is absoluut niet waar dat ik de chauffeur aanviel en mijn nagels in zijn arm heb gezet. Dat is wel in het ziekenhuis gebeurd. Ik begrijp nog steeds niet waarom ik werd geboeid. Natuurlijk begrijp ik dat dit met uw en mijn veiligheid had te maken. Maar dit is niet de manier om een patiënt te behandelen. Hierna reed de politie niet naar mijn woning, maar naar het ziekenhuis (...). Alhoewel het nacht was, vond ik het heel vernederend om met handboeien om het ziekenhuis binnen te moeten gaan.

Het ziekenhuispersoneel, een arts en een verpleegkundige, wisten niet wat ze met mij aan moesten. Het is juist dat ik een paar keer paniekaanvallen kreeg. Het is onjuist om mij dan met fysiek geweld in bedwang te houden. Je moet mij gewoon laten gaan en met mij praten. Dan komt het vanzelf weer goed. Zowel de politie als het ziekenhuispersoneel gebruikten fysiek geweld tegen mij om mij in bedwang te houden. Ze knepen in mijn armen, keel en duwden op mijn lichaam. De politieman zette zelfs een knie op mijn onderlichaam. Ten slotte werd ik op een bed vastgebonden. De arts had mij een kalmeringsmiddel moeten geven, dan was dit allemaal niet gebeurd. Dat wilde zij pas geven na overleg met de psychiater. Omdat het erg lang duurde voordat de psychiater

arriveerde en ik steeds geweldsuitbarstingen kreeg, gaf zijn mij ten slotte toch een injectie. Ik werd rustig.

Ik had de politiemensen steeds verzocht om weg te gaan. Ik kon niet tegen hun aanwezigheid. Nadat ik was vastgebonden verlieten zij de behandelkamer.

Juist omdat ik was vastgebonden kreeg ik paniekaanvallen. Daarbij heb ik schade veroorzaakt aan het ziekenhuismeubilair. Ten slotte heb ik die nacht gesproken met een psychiater. Van hem kreeg ik aanvullende medicatie en omdat ik verder rustig was geworden, mocht ik met mijn man mee naar huis.

Ik ben ontevreden over het feit dat de politieambtenaren op de momenten dat ik paniekaanvallen kreeg, mij met fysiek geweld in bedwang hebben gehouden. Ik ben een patiënt en zij zijn niet opgeleid om met patiënten om te gaan. Als gevolg van hun handelen ontstonden er veel blauwe plekken aan polsen en armen. Ik heb op mijn armen al een aantal littekens van zelfverwondingen. Dus ik had op die plaatsen veel pijn. Ook deden de politieambtenaren soms lacherig tegen mij. Dat vond ik vervelend.

Het leek net of ze er van genoten om geweld tegen mij te gebruiken.

In het ziekenhuis ben ik volstrekt verkeerd opgevangen en behandeld. Het is juist dat dit ziekenhuis mij niet kent. Ik blijf van mening dat de arts mij sneller medicatie had moeten geven om rustig te worden.

Samengevat ben ik van mening dat de politie andere oplossingen had moeten bedenken om mij te helpen en niet had moeten kiezen voor het toepassen van fysiek geweld om mij in bedwang te houden. Ook al is dat zelfs gebeurd op verzoek van de arts.

De volgende dag zouden wij op vakantie gaan. Omdat ik geen tijd had om naar de huisarts te gaan, heb ik mij op Schiphol vervoegd bij de stichting Samenwerkende Huisartsen. De verpleegkundige schreef de medische verklaring uit die ik met de klachtbrief meezond.

Ik wil voorlopig geen gesprek met de betrokken politieambtenaren. Ik kan niet tegen hun aanwezigheid in mijn omgeving. Ik droom nog steeds van het gebeuren.

Verklaring echtgenoot O. (...) Hij verklaarde:

Datgene wat de betrokken politieambtenaren aan u hebben verklaard over het gebeuren in de L.straat is juist. Het was mijn wens om de ambulance af te bellen. Ik ken de situatie van mij vrouw. Omdat zij weer was bijgekomen en zich redelijk voelde, gaf ik de agenten aan dat ik liever met een taxi naar huis wilde gaan. Toen mijn vrouw toch paniekaanvallen kreeg boden de agenten aan ons naar huis te brengen. Onderweg kreeg mijn vrouw in de auto opnieuw een paniekaanval. Het is niet juist dat zij daarbij de agent aanviel die de auto bestuurde. De reactie van de agenten op de paniekaanval van mijn vrouw was, dat ze haar

uit de auto haalden en de handboeien omdeden. Vervolgens reden zij naar het ziekenhuis. Achteraf denk ik dat het verstandiger was geweest om op dat moment toch een ambulance te laten komen. Ook ik vind dat mijn vrouw in het ziekenhuis volstrekt verkeerd is opgevangen en behandeld. Eigenlijk is zij niet behandeld. Alleen maar in bedwang gehouden met fysiek geweld in afwachting van de psychiater.

Wat mij ook dwars zit is, dat ik in het ziekenhuis niet betrokken ben bij de problemen met mijn vrouw, noch door de politie noch door de arts of verpleegkundige. Verder ben ik het helemaal met mijn vrouw eens. Wat er met haar is gebeurd kan niet.

Op woensdag 29 augustus 2001 sprak ik in bureau Paardenveld met:

W., van beroep arts, (...). Mede aan de hand van de gestelde vragen verklaarde zij:

Ik ben als arts-assistent werkzaam in het ziekenhuis (...). In de nacht van vrijdag 29 juni 2001 op zaterdag 30 juni 2001 had ik nachtdienst en was ik werkzaam op de Eerste Hulp. 's Nachts werken uitsluitend twee personen op die afdeling t.w. een verpleegkundige en een arts. De verpleegkundige die nacht was S.

Het zal die nacht omstreeks halféén zijn geweest dat twee politieambtenaren een vrouwelijke patiënt binnen brachten.

Op het moment dat zij binnenkwamen was ik een andere patiënt aan het behandelen. Zij werd naar een andere behandelkamer gebracht. Ik heb hen dus niet zien binnenkomen. Ik hoorde wel heel veel kabaal bestaande uit schreeuwen door een vrouw en vechtgeluiden. Toen ik in de behandelkamer kwam waarin de vrouw was gebracht, zag ik dat de vrouw zich, op haar slipje na, had ontkleed. Ook zag ik dat zij over haar hele lichaam littekens had. Op dat moment dacht ik al aan een patiënt met een borderline-syndroom. Niet alleen de littekens kunnen hierop duiden, maar ook het uitkleden. Dat is een vorm van aandacht trekken. Zij stond bij de wastafel en pakte een bruin flesje. Ik zag dat de mannelijke agent dat flesje onmiddellijk afpakte. Het flesje bleek achteraf van plastic te zijn en niet van glas. Nadat de agent het flesje uit veiligheid had afgepakt, ging zij helemaal uit haar dak. Zij ging als een wilde te keer. Zij schopte en sloeg naar de agenten, de verpleegkundige en mij. Ik zag dat zij meerdere keren probeerde de vrouwelijke agent te bijten. Dat voorkwam de agente door haar bij de keel de grijpen en haar gezicht weg te duwen. De vrouw was wel klein, maar had agressie voor tien. Zij was extreem agressief! De agenten hadden de grootste moeite haar in bedwang te krijgen en te houden. Het fysieke geweld dat zij toepasten was absoluut noodzakelijk. Niet alleen voor de patiënt zelf, maar ook voor de veiligheid van de verpleegkundige en mijzelf. Het toegepaste geweld was beslist niet buiten proporties. Het is niet zo dat alleen de agenten met haar hebben gevochten. Ook de verpleegkundige en ik gebruikten fysiek geweld tegen haar. Zij wilde medicatie hebben, maar dat wilde ik nog niet geven. Een dergelijke medicatie wordt uitsluitend gegeven in overleg met de specialist, in dit geval een psychiater. Bovendien als zij een forse medicatie

krijgt, kan de specialist haar niet meer beoordelen.

De vrouw bleef dermate agressief dat ik absoluut niet met haar alleen wilde zijn. De aanwezigheid van de agenten en hun fysieke hulp was absoluut noodzakelijk. Ten slotte besloot ik om een zogenoemde Zweedse band bij haar aan te leggen. Dat is een brede katoenen band. Die gaat om de romp en handen van de patiënt en wordt vervolgens vastgebonden aan het bed.

Ze wilde dat de agenten weggingen. Dat is ook gebeurd, maar op mijn verzoek bleven zij in de koffieruimte. Ik was er niet op gerust dat het goed zou gaan. Dat bleek ook wel, want de vrouw kreeg meerdere paniekaanvallen en dan hielpen de agenten ons om haar weer in bedwang te krijgen.

Nadat zij was vastgebonden en nadat de agenten weg waren, werd zij aanvankelijk rustig en had ik een gesprek met haar. De medische informatie die zij mij gaf mag ik u niet vertellen. Dat valt onder het medisch geheim. Opnieuw verzocht zij om een zwaar kalmeringsmiddel. Ik heb haar uitgelegd dat ik die pas toedien na overleg met de psychiater. Ze was op dat moment rustig, dus wilde ik geen medicatie geven. Kort hierna kreeg zij herhaalde paniekaanvallen en werd zij zeer agressief. De agenten konden hiervan niet de oorzaak zijn geweest, want die waren uit het zicht in de koffieruimte. Na telefonisch overleg met de dienstdoende psychiater werd besloten haar toch maar een kalmeringsmiddel in te spuiten. Dat liet zij ten slotte niet toe. De agenten en ik hielden haar in bedwang, waarna de verpleegkundige een injectie toediende. Het is opmerkelijk dat haar echtgenoot zegt nergens bij betrokken te zijn. Ik heb juist die man binnengehaald. Op de momenten dat zij rustig was zat hij bij zijn vrouw of bij ons, inclusief de agenten, in de koffieruimte. Ik sprak afzonderlijk met hem over de situatie van zijn vrouw en in de koffieruimte werd over van alles gesproken. Wat ook opmerkelijk was het feit dat de man ons op geen enkele wijze hielp met het beschermen van zijn vrouw op het moment van de woede-uitbarstingen. Het is een hele grote man maar hij stak geen vinger uit.

Op een gegeven moment hoorden we weer veel kabaal en scheurgeluiden uit haar behandelkamer komen. Ondanks dat ze was vastgebonden, was ze het matras aan het vernielen. Ook toen hebben we ingegrepen.

De psychiater heeft met beiden gesproken en kreeg haar rustig. Hij kwam ons uitleggen dat zij nu rustig was en dat zij met haar man mee naar huis mocht gaan. Wij vernamen van hem dat de vrouw niemand van ons meer wilde zien. Wij zijn hierna op verzoek van de psychiater in de koffieruimte gaan zitten met afgesloten deur. Hierna vertrokken zij.

Ik heb die nacht bij de vrouw geen verwondingen gezien. Een vaginale bloeding was eveneens niet aan de orde. Er zijn wel bloeduitstortingen (hematomen) ontstaan aan haar polsen en armen. Die zijn het gevolg van het fysieke geweld dat wij met z'n allen gedwongen waren toe te passen. Ik ben van mening dat die nacht iedereen zijn uiterste

best heeft gedaan om die vrouw te helpen en haar op de juiste wijze heeft behandeld. De vrouw sprak tegen mij vloeiend Nederlands. Het is opmerkelijk dat zij tegen u Engels heeft gesproken. Dit heeft overigens ook met haar ziektebeeld te maken. Het klopt dat er die nacht ook wel is gelachen. In de koffieruimte werden sociale gesprekken gevoerd, ook door haar echtgenoot. Ik sprak ook met de vrouw in aanwezigheid van haar man. Omdat ik wilde inschatten of zij suïcidaal was, stelde ik wat vragen. Aan de orde kwam onder meer het overreden worden door een auto. Haar echtgenoot bagatelliseerde een opmerking van haar en daarover werd door ons gelachen. Er is absoluut geen sfeer geweest dat wij de vrouw hebben uitgelachen. Het enige commentaar wat de man aan mij gaf, was het feit dat het wat lang duurde voordat de psychiater arriveerde. Op zich had hij daar wel gelijk in, maar de arts moest van huis komen.

Op maandag 3 september 2001 sprak ik in bureau Paardenveld met B. (...), van beroep psychiater, (...).

Mede aan de hand van de gestelde vragen verklaarde hij:

In de nacht van vrijdag 29 juni op zaterdag 30 juni 2001 werd ik thuis gebeld door de dienstdoende arts, mevrouw W., van het ziekenhuis (...). Ik was die nacht als psychiater beschikbaar voor dit ziekenhuis. Kort na middernacht was er door de politie een vrouw binnengebracht. Zij leed aan een borderline-syndroom en automutilatie. De patiënt gedroeg zich zeer agressief. Ik had overleg met de arts over de eerste behandeling in afwachting van mijn komst.

Toen ik op de Eerste Hulp van het ziekenhuis (...) arriveerde werd ik eerst door uw en mijn collega's over het gedrag en de toestand van de vrouw geïnformeerd. Vervolgens trof ik patiënte in een aparte behandelruimte. Haar echtgenoot zat bij haar. De vrouw was op het bed gefixeerd met een zogenoemde Zweedse band. Het viel mij op dat zij niet lag maar zat. Het was haar zelfs gelukt om het matras te vernielen. Dat betekende dat zij veel kracht had ontwikkeld. De vrouw was op dat moment redelijk rustig. De inmiddels door de arts toegediende medicatie werkte. De arts, verpleegkundige en de politieambtenaren zaten in de koffieruimte. Zij waren volledig uit het zicht van patiënte.

Ik sprak uitvoerig met beiden. Met de vrouw sprak ik Nederlands. Over de inhoud van deze gesprekken doe ik geen mededelingen. Na mijn diagnose besloot ik dat zij met aanvullende medicatie met haar echtgenoot naar huis kon gaan. Dat was ook beider wens. Ik heb de Zweedse band losgemaakt en zij verliet samen met haar man lopend het ziekenhuis.

Voordat zij vertrok zag ik dat zij nog steeds woedend was op zowel de arts en de verpleegkundige als de politieambtenaren. Ze zou ze opnieuw willen aanvliegen. Voordat zij vertrok heb ik geregeld dat uw en mijn collega's zich uit het zicht hielden van de vrouw, zodat zij niet opnieuw ten aanzien van hen in woede uit zou barsten. Ik heb aan haar

polsen en armen beginnende hematomen geconstateerd. Dat zal het gevolg zijn geweest van de fysieke dwang die zowel door de agenten als het ziekenhuis personeel ten aanzien van haar is toegepast. Vaginale bloedingen is in mijn contact met haar niet aan de orde geweest. Het is niet uitgesloten dat zij als gevolg van de spanningen die er waren geweest korte tijd later spontaan is gaan menstrueren. Als zich dit soort bloedingen bij haar hebben voorgedaan, begrijp ik niet waarom zij zich de volgende dag niet door een arts gynaecologisch heeft laten onderzoeken. De medische verklaring die zij overlegde is afkomstig van een verpleegkundige van de Stichting Samenwerkende Huisartsen Schiphol. Daarin wordt evenmin over vaginale bloedingen gesproken.

Ik kan u de volgende toelichting geven over patiënten met een borderline-syndroom. Dit is een persoonlijkheidsstoornis en kan geregeld en onverwacht paniekaanvallen veroorzaken. In geval de patiënt naast de medicatie alcohol drinkt, leidt dit meestal tot ontremming van het gedrag en heftige woede-aanvallen gericht op anderen. Tijdens die woede-aanvallen kunnen zij extreem agressief zijn. Met dit gedrag van de vrouw zijn de politieambtenaren en mijn collega's die nacht geconfronteerd. Dat de vrouw die nacht naast een woede-aanval vervolgens zeer emotioneel werd en de vrouwelijke politieambtenaar ging omhelzen en zoenen, betekent voor mij dat zij als gevolg van het gebruik van medicijnen in combinatie met het drinken van alcohol, volledig ontremd is geweest en nauwelijks meer controle had over haar gedrag. Op het moment van deze woede-aanvallen met extreem veel agressie, moeten dit soort patiënten tegen zichzelf en anderen worden beschermd. Het middel dat in eerste aanleg moet worden aangewend is met gebruikmaking van fysieke kracht hen in bedwang krijgen en houden. De volgende middelen zijn fixeren en het toedienen van medicatie.

Zowel de politieambtenaren als de arts en verpleegkundige van het ziekenhuis hadden geen andere keuze om de extreme agressie van de vrouw met fysiek geweld te bedwingen.

Ik raad u sterk af een gesprek te organiseren tussen klaagster en haar echtgenoot enerzijds en de betrokken politieambtenaren anderzijds. U heeft grote kans dat de vrouw zich bij de herkenning van de politieambtenaren niet in kan houden en agressief naar hen zal reageren met alle gevolgen van dien. Ik begrijp dat dit een onderdeel is van de klachtprocedure. In verband met het ziektebeeld van de vrouw adviseer ik u dit niet te doen.

Op dinsdag 4 september 2001 sprak ik met S., leeftijd 45 jaar, van beroep verpleegkundige, wonende (...).

De verklaring die zij aflegde, kwam volledig overeen met die van de betrokken arts mevrouw W. Kortheidshalve veroorloof ik mij te volstaan met een korte verklaring van betrokkene S.:

Ik kan mij die nacht nog goed herinneren. Die vrouw ging als een tijger te keer. Ik heb als verpleegkundige een lange ervaring, maar ik heb nog nooit een borderline patiënt meegemaakt die tijdens de woede-aanvallen zoveel agressie en geweld ontwikkelde. Zij sloeg en schopte naar iedereen die in haar buurt kwam en smet met het meubilair. Ik maakte me nog zorgen om de aanwezige medische apparatuur zoals monitoren. Die zijn gelukkig heel gebleven.

De aanwezigheid van de politieambtenaren was voor haar en onze veiligheid absoluut noodzakelijk. Wij zijn niet ingericht op een patiënt met zoveel extreme agressie. Ik heb genoeg ervaring om te weten wat de oorzaak van haar ongeremde gedrag was namelijk het drinken van te veel alcohol bij het gebruik van medicatie. Zij waren op een personeelsfeestje geweest van zijn werk. De man heeft openlijk verteld dat hij zich zorgen had gemaakt over haar drankgebruik. Hij was bekend met de gevolgen. De man bemoeide zich nauwelijks met de situatie. Hij wist daarmee absoluut geen weg. Hij vond het allemaal wel erg wat er gebeurde, maar hij hielp ons niet. De schade die zij aan het meubilair had aangericht wilde hij vergoeden. Vreemd dat hij zich nu heel anders opstelt.

Als gevolg van het fysieke geweld dat wij allen ten aanzien van haar hebben aangewend, zijn zeker hematomen ontstaan aan polsen en armen. Een vaginale bloeding kan ik absoluut niet plaatsen. Daarover heeft zij met mij niet gesproken en ik heb geen bloeding gezien.

Naar aanleiding van de verklaringen van klaagster en haar echtgenoot, sprak ik op dinsdag 4 september 2001 opnieuw met collega H. voornoemd. Hij verklaarde:

Ik kan mij nog herinneren dat in het eerste contact met de echtgenoot van klaagster op de L.straat, hij niet alleen sprak over haar alcoholgebruik, maar ook het volgende zei: 'Als ze begint te drinken, houdt ze niet meer op'. Ik ben er van overtuigd dat zij meer alcohol heeft gedronken dan de twee glazen wijn waarover zij verklaarde. Ook haar man had gedronken. Hij was niet dronken maar wel aangeschoten. Zij kwamen van een feest en waren op de fiets.

De woede-aanval in de auto is gebeurd zoals ik heb verklaard. Ze trok mijn arm van het stuur, zette fors haar nagels in mijn onderarm en probeerde in de arm te bijten. Het letsel is op de foto te zien. Ook schopte zij tussen de voorstoelen door, tegen mijn lichaam. Ik begrijp werkelijk niet waarom zij dit ontkent.

Het opnieuw invoeren van een ambulance na het gebeuren op het W.plein heb ik niet overwogen. De ambulancedienst neemt in de regel een psychiatrisch patiënt niet mee en we waren kort bij het ziekenhuis (...).

Er is geen sprake van dat wij haar hebben uitgelachen. Ik heb van nature een vrolijke uitstraling in mijn gezicht. Ik krijg een dergelijk verwijt wel vaker. Er was geen enkele reden

om te lachen. Op sommige momenten was het zelfs een gênante vertoning.

Vergeet niet dat zij slechts was gekleed in slippje en b.h. Als man weet je dan vaak niet hoe je zo'n vrouw moet vastpakken.

We hebben wel met haar man gelachen. We zaten een aantal malen samen in de koffieruimte. Ook de arts en verpleegkundige waren daarbij. We spraken ook over andere dingen en die leidde soms tot lachen. De vrouw was daar niet bij. Haar man heb ik meteen bij aankomst mee naar binnen genomen. Zowel de arts als de verpleegkundige spraken met hem en hij zat geregeld even bij zijn vrouw. Ik begrijp niet waarom hij zegt dat hij nergens bij betrokken is geweest. Overigens hielp hij ons niet zijn vrouw tijdens de woede-aanvallen in bedwang te houden.

De vrouw riep meerdere keren in het Italiaans dat zij ons zou aanklagen. Dat werd vertaald door haar man. Hij zei er telkens bij dat hij daaraan niet zou meewerken.

Vreemd dat hij daarover nu anders denkt.

Vanzelfsprekend zal ik meewerken aan een gesprek met hen.

Naar aanleiding van de verklaringen van klagster en haar echtgenoot sprak ik op dinsdag 4 september 2001 met A. voornoemd. Zij verklaarde:

Toen wij klagster op de L.straat aantroffen, informeerde haar man ons over haar ziektebeeld. Daarbij vertelde hij dat zij een feest hadden bezocht en zijn vrouw had alcohol gedronken. Hij had zich daarover zorgen gemaakt omdat zij niet kan stoppen met drinken. De combinatie met haar medicijnen leidt tot paniekaanvallen. Ik vind het onvoorstelbaar dat haar man niet meer achter ons optreden staat. Hij was het die nacht absoluut met ons optreden eens. Wat mij vooral stoort is dat hij zelf helemaal niets deed. Het is een kerel van twee meter lang en hij kent zijn vrouw beter dan wij. Ik kan er echt boos om worden dat zelfs hij ons nu voor leugenaar zet. Zelfs het gebeuren in de auto ontkent hij nu. In de auto kreeg de vrouw een enorme woede-aanval. Ik heb al uitgelegd hoe dat is gegaan. H. liep daarbij het letsel op waarvan een foto is gemaakt.

Ik heb die vrouw absoluut niet uitgelachen. Ook dat vind ik een vervelend verwijt van met name de echtgenoot. Hij is er voortdurend bij geweest, zowel in de behandkamer als in de koffieruimte. We hebben in die ruimte met z'n allen, dus ook de echtgenoot, over allerlei zaken gesproken. Daar werden ook lacherige opmerkingen gemaakt. Maar dat ging absoluut niet over de vrouw of haar situatie. De vrouw riep een aantal malen naar haar man in het Italiaans dat zij een aanklacht wilde indienen. De man vertaalde dat maar zei telkens dat hij daaraan niet wilde meewerken. Zijn vrouw eiste dat hij onze namen noteerde. Ten slotte deed hij dat met duidelijke tegenzin. Ik gaf hem onze namen en het adres van het bureau waar wij werkten.

Ik zou graag met hen een gesprek willen hebben. Ik begrijp dat de vrouw het niet wil en een gesprek met haar wellicht ook niet verstandig is. Maar ik zou graag een gesprek met de man hebben.

Naar aanleiding van de verklaringen van de arts, verpleegkundige en psychiater, alsmede de aanvullende verklaringen van de politie-ambtenaren, sprak ik op dinsdag 11 september 2001 om 20.30 uur opnieuw met klaagster mevrouw T.

Het gesprek vond plaats in hun woning aan de (...) in Utrecht in aanwezigheid van haar echtgenoot de heer O.

Ook nu wenste klaagster mij in de Engelse taal te antwoorden.

Ik deelde aan klaagster mede, dat ik niet alleen opnieuw had gesproken met de betrokken politieambtenaren, maar ook had gesproken met de betrokken verpleegkundige, de arts en psychiater.

Samengevat deelde ik haar mee, dat alle betrokkenen unaniem van mening waren dat zij die nacht tijdens de paniekaanvallen/woede-aanvallen extreem agressief was geweest. Om haar tijdens die aanvallen te beschermen, is door alle betrokkenen fysiek geweld ten aanzien van haar gebruik. Dit is in eerste aanleg de enige oplossing die een hulpverlener niet alleen kan maar ook moet bieden voor de veiligheid van de patiënt en die van anderen. Dat zij daardoor pijn heeft ondervonden en blauwe plekken opliep, wordt door iedereen betreurd. Maar alle hulpverleners vinden dat dit hen niet kan worden verweten. De oorzaak van haar extreme woede-uitbarstingen is voor alle betrokkenen duidelijk. Het gebruik van medicatie in combinatie met het drinken van alcoholhoudende drank.

Vervolgens is aan haar verteld dat alle betrokkenen ontkennen haar te hebben uitgelachen, laat staan te hebben genoten van het toepassen van het fysieke geweld. Er is wel in de koffieruimte gelachen tijdens sociale gesprekken waaraan haar echtgenoot deelnam.

Ten slotte is aan de orde gesteld dat geen van de deskundigen van het ziekenhuis de vaginale bloedingen kunnen verklaren. Ook in de medische verklaring staat hierover niets vermeld. Klaagster reageerde met ontzetting op al mijn mededelingen. Zij vond het allemaal onvoorstelbaar dat alle hulpverleners het eens zijn over hun optreden. Politie en deskundigen van het ziekenhuis speelden onder één hoedje. Klaagster deelde mij mede, dat zij inmiddels ook een schriftelijk klacht had ingediend bij de directie van het ziekenhuis (...) tegen het optreden van de arts en verpleegkundige.

Het gesprek met klaagster verliep moeizaam. Zowel klaagster als haar man straalden een groot wantrouwen uit. Vervolgens wendde ik mij tot de echtgenoot van klaagster. Ik informeerde hem over het antwoord van de betrokkenen over zijn verwijten. Hij had die nacht vrij toegang tot zijn echtgenote, sprak met alle hulpverleners en nam in de

koffieruimte deel aan de gesprekken die niet over zijn vrouw gingen. Het was alle hulpverleners opgevallen dat hij op geen enkele wijze hielp om zijn vrouw in bedwang te houden, terwijl hij een stevige man is van bijna twee meter lang. Hij was die nacht iedereen zeer erkentelijk voor de hulp en weigerde mee te werken aan het indienen van een klacht door zijn vrouw. Het was opvallend dat hij nu een hele andere mening had. De heer O. raakte zeer geïrriteerd over deze opmerkingen. Hij verklaarde nu echt boos te worden op alle betrokkenen. Hij vond dat alle hulpverleners leugenachtige verklaringen hadden afgelegd en elkaar dekten.

Ten slotte voorgesteld een gesprek te hebben met de betrokken politieambtenaren. Beiden wensten dit absoluut niet. Ik heb uitgelegd dat ik dat van de vrouw zeer begreep en dat de psychiater dat ook had afgeraden. Hierna voorgesteld dat er mijns inziens geen enkel bezwaar is dat alleen de man van klaagster een gesprek zou hebben met de politieambtenaren. Hij wilde dit absoluut niet en wenste een einde te maken aan het gesprek..."

2.2. Bij de reactie van de korpsbeheerder is tevens een mutatie uit het dag- en nachtrapport van de politie gevoegd, opgemaakt op 30 juni 2001. Deze houdt onder meer in:

"Werden rapps voor een onwelwording naar loc gez. Ter plaatse zagen rapps een vrouw (be T.) op de grond liggen met haar man ernaast (be 2). Eerst vertelde be 2 ons dat zijn vrouw te veel gedronken had. Echter, zij reageerde op geen enkele pijn prikkel. Na enige tijd stond zij ineens op en wilde voor een auto, die langs reed, springen. Dit konden rapps nog net voorkomen. Dit herhaalde ze nog enkele keren. Steeds gaf haar man aan, dat ze wel rustig was en dan lieten rapps haar weer los. Be2 gaf aan dat zijn vrouw een soort van borderline-syndroom had. Zij was ook bekend bij het Riagg, maar die vonden een opname niet nodig. Vervolgens afgesproken dat rapps hen naar huis zouden brengen, aangezien ze weer wat rustiger was. Tijdens de rit, rapp. I naast haar op de achterbank, rapp. II redd, probeerde zij rapp. II aan te vliegen, om een aanrijding te veroorzaken. Hierbij heeft rapp. II diverse, tot bloedens toe, krassen op zijn rechterarm opgelopen. Hierop het voertuig stil gezet om haar te boeien en vervolgens richting het (ziekenhuis) gereden.

Aldaar hebben rapps nog diverse malen be T. in bedwang moeten houden, omdat ze rapps steeds kneep en probeerde te bijten. Hierop is zij op een bed vastgebonden aan haar middel, in afwachting van psychiater B. Na een tijdje hoorden rapps weer een kabaal uit de kamer komen, waarna T. het volledige matras van het bed gemolesteerd had en tevens met een stoel door de kamer gooide. Hierop heeft zij een kalmeringsmiddel gekregen, wat ook niet echt werkte.

Na een uur of 2 kwam psychiater B., welke een gesprek met haar had. Hij vond opname niet nodig. Hij vermoedde dat zij hedenavond door de alcohol alle remmingen verloor en ze daardoor zich tegen rapps keerde".

2.3. Ten slotte heeft de korpsbeheerder bij haar reactie een foto gevoegd. Daarop is een deel van een mannenarm te zien met blauwe plekken en diverse kleine wondjes.

D. Reactie betrokken ambtenaren

Betrokken ambtenaar H. verklaarde dat hij verzoekster niet bij de keel had gegrepen of bij haar de nekklem had aangelegd. Betrokken ambtenaar A. deelde hierover het volgende mee:

"...Zoals ik al verklaarde, gedroeg mevrouw T. zich meerdere malen extreem agressief. Tijdens woede-uitbarstingen trachtte zij voortdurend ons te slaan, te krabben en te bijten. Bij de eerste confrontaties in het ziekenhuis had de vrouw al mijn bloes stuk gescheurd en lukte het haar om in mijn bovenbeen te bijten. Dat deed geen pijn want ze beet in de wapenstok die op die plaats in mijn pantalon zat. Om te voorkomen dat ik opnieuw door haar werd gebeten, heb ik haar een keer tegen haar bovenlichaam ter hoogte van haar keel weggeduwd. Omdat de woede-uitbarstingen zich bleven herhalen, besloot de arts tot het aanleggen van een zogenaamde Zweedse band. Voor het aanleggen van die band hebben mijn collega en ik de vrouw in bedwang gehouden. Ik stond achter haar en legde een nekklem aan om haar hoofd onder controle te houden en bijten te voorkomen. Dat is geen verwurging, maar een klem die het hoofd fixeert en waarbij een arm onder de kin wordt geplaatst om het bijten te beletten. Een nekklem is in dit soort situaties een effectieve en veilige manier en wordt in de praktijk dan ook regelmatig toegepast..."

E. Reactie verzoekster

In haar reactie op de verstrekte inlichtingen bleef verzoekster bij haar eerder ingenomen standpunt. Haar reactie houdt, voor zover hier van belang, het volgende in:

"...Een van mijn klachten tegen het politieoptreden (betrof) dat de politieambtenaren op een bepaald moment de kamer waarin ik lag zijn binnengetreten zonder overleg of toestemming van het personeel van het Ziekenhuis en fysiek geweld hebben toegepast. Dit is ook door mijn echtgenoot benadrukt in de gesprekken met (de klachtbehandelaar). Uit het volledige rapport (van de klachtbehandelaar; N.o., zie hiervoor onder **C.2.1.**) blijkt nu dat (de klachtbehandelaar) op geen enkele manier is nagegaan wat de verklaring van de politieagenten voor deze handelwijze is. Daarentegen legt het rapport grote nadruk (wellicht nog meer dan de stukken die ik tot nu toe heb gezien) op het feit dat mijn echtgenoot toegang tot mij had. Maar, zoals ik en mijn echtgenoot aan (de klachtbehandelaar) herhaaldelijk hebben aangegeven was dit al dan niet vrij toegang hebben tot mij geen onderdeel van mijn klacht. Ook hier bevreemdt het mij dat het rapport dit op geen enkele wijze aangeeft. (...)

In het rapport wordt een groot aantal beweringen gedaan over het handelen en uitspraken van mijn echtgenoot en mij op de avond van het incident (...). Een (...) punt betreft het

optreden van mijn echtgenoot. Ik en mijn echtgenoot hebben al aangegeven (...) dat wij de visie van de agenten op dit punt niet delen. Lezing van het rapport (...) roept ook op dit punt vragen op. Volgens betrokkenen zou mijn echtgenoot geheel afzijdig zijn gebleven, hetgeen achteraf tot verbazing en zelfs verontwaardiging lijkt te leiden bij de betrokkenen. Wat mij doet twijfelen aan de verklaringen over de afzijdigheid is dat betrokkenen tijdens het voorval nooit mijn echtgenoot op deze afzijdigheid hebben aangesproken, terwijl zij tegelijkertijd beweren dat er uitgebreid was gepraat met mijn echtgenoot. Zou het dan niet voor de hand gelegen hebben hem op zijn afzijdigheid aan te spreken tijdens deze gesprekken? Uit de verklaringen van de betrokkenen blijkt niet op te maken dat dit is gebeurd. (...)

Al het gebeurde wordt verklaard door mijn optreden en dat van mijn echtgenoot, terwijl enige kritische reflectie op het optreden van de politieambtenaren afwezig is. In deze context kan ik er wellicht ten overvloede nog op wijzen dat door mij en mijn echtgenoot aan (de klachtbehandelaar) de vraag is gesteld of hij zou kunnen verklaren waarom de crisisdienst (...) nooit geweld heeft gebruikt in gevallen waarin deze met mij te maken had. Hij wist daar slechts op te antwoorden dat deze ongetwijfeld op dezelfde manier zou hebben opgetreden als de agenten op de bewuste avond. Als (de klachtbehandelaar) zich echter verder had geïnformeerd over mijn ziektebeeld, dan zou hem mogelijk duidelijk zijn dat hoe anderen optreden tegen mensen met mijn ziektebeeld vaak bepalend is voor hoe een interactie verloopt. Waarom (de klachtbehandelaar) dit punt niet heeft opgenomen is uiteraard niet aan mij om uit te leggen..."

Verzoekster gaf verder aan dat een aantal door haar of haar echtgenoot gemaakte opmerkingen niet waren opgenomen in het rapport, terwijl anderzijds hun in het rapport bepaalde uitspraken worden toegeschreven die zij in het geheel niet hebben gedaan. Zo zou verzoekster volgens het verslag van de met haar gevoerde gesprekken het woord "geweldsuitbarsting" hebben gebezigd, terwijl dit niet het geval was; zij had juist steeds aangegeven paniek en benauwdheid te voelen.

Achtergrond

1. Politiewet 1993 (Wet van 9 december 1993, Stb. 724)

Artikel 2:

"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven."

Artikel 8, eerste lid:

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

2. Klachtenregeling Politie Regio Utrecht 1998

Artikel 13, eerste en tweede lid:

"1. De klachtbehandelaar stelt een onderzoek in naar de relevante werkelijkheid. Hij betreft hierbij niet alleen het feitenmateriaal, maar ook de persoonlijke beleving van de klager en de betrokken ambtenaar.

2. De klager, de betrokken ambtenaar en eventuele getuigen worden gehoord. Zij worden in de gelegenheid gesteld mondeling dan wel schriftelijk, en al dan niet in elkaars tegenwoordigheid, hun standpunt toe te lichten en op elkaars verklaringen te reageren."

Artikel 26, eerste lid:

"1. De herzieningscommissie brengt binnen acht weken na dagtekening van het verzoek tot herziening advies uit aan de korpsbeheerder".

Artikel 27, eerste lid:

"1. De korpsbeheerder neemt binnen twee weken na ontvangst van het advies, als bedoeld in het vorige artikel, een beslissing op het verzoek tot herziening."